

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 27 juli 2011

806/2011

Tvångsmedelslag

Utfärdad i Nådendal den 22 juli 2011

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på användningen av tvångsmedel och på villkoren för deras användning, om inte annat följer av någon annan lag.

2 §

Proportionalitetsprincipen

Tvångsmedel får användas endast om det kan anses försvarligt med beaktande av hur grovt det undersökta brottet är, hur viktigt det är att brottet utreds och av att den misstänktes eller någon annans rättigheter kränks när tvångsmedel används samt övriga omständigheter som inverkar på saken.

3 §

Principen om minsta olägenhet

Tvångsmedel ska användas så att man inte ingriper i någons rättigheter mer än vad som

är nödvändigt för att syftet med användningen ska nås.

Tvångsmedel ska användas så att ingen i onödan orsakas skada eller olägenhet.

4 §

Finkänslighetsprincipen

Tvångsmedel ska användas så att de inte väcker obefogad uppmärksamhet och också i övrigt med iakttagande av finkänslighet.

5 §

Laglig självtäkt

Den som vill återfå lös egendom som har förlorats genom brott eller annars tappats ska anlita hjälp av behörig myndighet. Åtgärder som syftar till att återta sådan egendom är dock tillåtna som laglig självtäkt, om

1) egendomen har förlorats genom brott och åtgärder för återtagande av egendomen har vidtagits omedelbart efter det att brottet begåtts, eller

2) om den förlorade eller tappade egendomen i andra fall återtas från den som obehörigt har egendomen i sin besittning, och tillräcklig och rättidig myndighetshjälp inte fanns att få.

I de situationer som avses ovan får sådana maktmedel som behövs för att få tillbaka egendomen användas, om de utifrån en helhetsbedömning kan anses försvarliga. Vid bedömningen ska hänsyn tas till hur uppenbar rättskränkningen är samt hur stor och sannolik den hotande rättsförlusten är.

Bestämmelser om straffbar egenhandsrätt finns i 17 kap. 9 § i strafflagen (39/1889).

2 kap.

Gripande, anhållande och häktning

Gripande

1 §

Polismans rätt att gripa

En polisman får för utredning av ett brott gripa den som är misstänkt för brottet, om denne anträffas på bar gärning eller flyende fot.

En polisman får också gripa den som är misstänkt för brott och som enligt beslut ska anhållas eller häktas. En polisman får dessutom under tiden för huvudförhandling eller beslutsprövning i domstol gripa en svarande vars häktning begärts i samband med dom, om det behövs för att förhindra att svaranden avlägsnar sig.

Finns det förutsättningar för anhållande, får en polisman gripa den misstänkte även utan ett förordnande om detta, om anhållandet annars kan äventyras. Polismannen ska utan dröjsmål anmäla gripandet till en anhållningsberättigad tjänsteman. Denne ska inom 24 timmar efter gripandet besluta om den gripne ska frigges eller anhållas. Om gripandet varar i mer än 12 timmar måste det finnas förutsättningar för anhållande.

2 §

Allmän rätt att gripa

Var och en får gripa en person som är misstänkt för brott och som anträffas på bar gärning eller flyende fot, om fängelse kan följa på brottet eller om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld

av motordrivet fortkaffningsmedel, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri.

Var och en får också gripa den som enligt efterlysning utfärdad av en myndighet har förklarats anhållen eller häktad.

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till en polisman.

3 §

Användning av maktmedel

Om den som ska gripas gör motstånd eller flyr i samband med att någon utövar sin allmänna rätt att gripa, får den gripande använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att gripa personen i fråga och som utifrån en helhetsbedömning kan anses försvarliga. Vid bedömningen ska hänsyn tas till brottets art, hur den som ska gripas uppträder och situationen också i övrigt.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

4 §

Underrättelse om gripande

Den som har gripits ska utan dröjsmål informeras om orsaken till gripandet.

Bestämmelser om underrättelse om gripandet till den gripnes närstående eller någon annan finns i 2 kap. 2 § 2 mom. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006).

Anhållande

5 §

Förutsättningar för anhållande

Den som på sannolika skäl är misstänkt för brott får anhållas, om

1) det inte föreskrivs ett lindrigare straff för brottet än fängelse i två år,

2) det för brottet föreskrivs ett lindrigare straff än fängelse i två år, men det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år och den misstänktes personliga förhållanden eller andra omständigheter ger anledning att misstänka att personen

a) flyr eller på något annat sätt drar sig undan förundersökning, rättegång eller verkställighet av straff,

b) försvårar utredningen av saken genom att undanröja, förstöra, ändra eller gömma bevis eller påverka ett vittne, en målsägande, en sakkunnig eller en medgärningsman, eller

c) fortsätter sin brottsliga verksamhet,

3) han eller hon inte är känd och vägrar uppge sitt namn eller sin adress eller lämnar uppenbart osanna uppgifter om detta, eller

4) han eller hon inte har stadigvarande bostad i Finland och det är sannolikt att han eller hon genom att lämna landet drar sig undan förundersökning, rättegång eller verkställighet av straff.

När en person är skäligen misstänkt för brott får han eller hon anhållas fastän det inte finns sannolika skäl för misstanken, om de förutsättningar för anhållande som nämns i 1 mom. i övrigt finns och det är synnerligen viktigt att den misstänkte anhålls i avvaktan på tilläggsutredning.

Den som misstänks ha gjort sig skyldig till en brottslig gärning innan han eller hon fyllt 15 år får inte anhållas.

6 §

Förbud mot oskäligt anhållande

Ingen får anhållas, om ett anhållande är oskäligt med hänsyn till sakens natur eller den misstänktes ålder eller andra personliga förhållanden.

7 §

Frigivning av en anhållen

Den som har anhållits ska omedelbart frigges när det inte längre finns förutsättningar för anhållande. Om häktning inte har begärts ska den som har anhållits frigges senast när den tid har löpt ut inom vilken häktning ska begäras.

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om frigivning av den anhållne. När ett häktningssyrkande handläggs, fattas beslutet dock av domstolen.

8 §

Nytt anhållande

Den som har anhållits eller häktats för ett brott och som frigivits får inte anhållas på nytt för samma brott på grundval av en omständighet som var känd för myndigheten när den fattade beslut om anhållandet eller häktningen.

9 §

Anhållningsberättigade tjänstemän

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om anhållande. Anhållningsberättigade tjänstemän är

1) polisöverdirektören, vid Polisstyrelsen polisdirektör, polisöverinspektör och polisinspektör, polischef, biträdande polischef, vid centralkriminalpolisen chefen för centralkriminalpolisen och biträdande chef, vid skyddspolisen chefen för skyddspolisen, biträdande chef som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, avdelningschef som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, överinspektör och inspektör som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, vid rörliga polisen chefen för rörliga polisen, biträdande chef och trafikpolisinspektör, kriminalöverinspektör, kriminalinspektör, kriminalöverkommissarie, överkommissarie, kriminalkommissarie och kommissarie,

2) chefen för Tullstyrelsens brottsbekämpningsavdelning och cheferna för enheter för tullbrottsbekämpning samt cheferna för tulldistrikten och tulldistriktens chefer inom brottsbekämpningen samt sådan tullöverinspektör som av chefen för Tullstyrelsens brottsbekämpningsavdelning eller av chefen för en enhet som svarar för brottsbekämpning eller av chefen för ett tulldistrikt har förordnats till undersökningsledare,

3) chefen och biträdande chefen för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen för gräns- och sjöavdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen, biträdande avdelningschefen, överinspektörerna, kriminalöverinspektörerna och kriminalinspektörerna på juridiska avdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet, kom-

mendörerna och biträdande kommandörerna för gränsbevaknings- och sjöbevakningssektionerna, chefen för en gränsbyrå eller sjöbyrå vid en gränsbevaknings- eller sjöbevakningssektion, chefen och biträdande chefen för Helsingfors gränskontrollavdelning vid Finska vikens sjöbevakningssektion och en sådan gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som genomgått den utbildning som föreskrivs för undersökningsledare inom gränsbevakningsväsendet och som av chefen för gränsbevakningsväsendet eller chefen för någon av dess förvaltningsenheter har förordnats till undersökningsledare,

4) åklagaren.

I fråga om anhållningsberättigade tjänstemän vid försvarsmakten föreskrivs särskilt i lag.

10 §

Underrättelse om anhållande

Den som har anhållits ska utan dröjsmål när beslutet om anhållande har fattats eller han eller hon har gripits med stöd av ett förordnande om anhållande informeras om orsaken till anhållandet.

Bestämmelser om underrättelse om anhållandet till den anhållnes närstående eller någon annan finns i 2 kap. 2 § 2 mom. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Häktning

11 §

Förutsättningar för häktning

På begäran av en tjänsteman som är berättigad att framställa häktningsyrkande får domstolen bestämma att den som på sannolika skäl är misstänkt för brott får häktas under de förutsättningar som nämns i 5 § 1 mom.

När någon är skäligen misstänkt för brott får han eller hon häktas fastän det inte finns sannolika skäl för misstanken, om de förutsättningar som nämns i 5 § 1 mom. för häktning i övrigt finns och det är synnerligen viktigt att den misstänkte häktas i avvaktan på tilläggsutredning. Om den misstänkte är

häktad med stöd av detta moment, ska häktningsärendet behandlas på nytt enligt 3 kap. 11 §. På begäran av den som har framställt häktningsyrkandet kan domstolen överföra häktningsärendet till den domstol som är behörig att handlägga åtal i saken för att behandlas på nytt. Den förstnämnda domstolen ska omedelbart underrätta den sistnämnda om sitt beslut.

Den som på sannolika skäl är misstänkt för brott och som kommer att begäras utlämnad till Finland får häktas, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år och om det på grund av den misstänktes personliga förhållanden, antalet brott som ingår i framställningen om utlämning eller arten av dessa brott eller andra motsvarande omständigheter finns anledning att misstänka att den misstänkte inte frivilligt kommer till Finland för lagföring.

Den som misstänks ha gjort sig skyldig till en brottslig gärning innan han eller hon fyllt 15 år får inte häktas.

12 §

Förutsättningar för häktning av en dömd

På yrkande av åklagaren eller den målsägande som yrkat straff för svaranden får domstolen bestämma att den som dömts till ovillkorligt fängelsestraff ska häktas eller fortfarande hållas häktad, om

1) det utdömda straffet är fängelse i minst två år,

2) det utdömda straffet är fängelse i mindre än två år men minst ett år och det är sannolikt att den dömde

a) flyr eller på annat sätt drar sig undan verkställighet av straff, eller

b) fortsätter sin brottsliga verksamhet,

3) det utdömda straffet är fängelse i mindre än ett år och

a) den dömde inte har stadigvarande bostad i Finland och det är sannolikt att han eller hon genom att lämna landet drar sig undan verkställighet av straff, eller

b) den dömde i en eller flera domar har dömts till fängelsestraff för flera brott som har begåtts med korta mellanrum och häktningen är behövlig för att hindra fortsatt brottslig verksamhet av lika allvarlig art.

Ett beslut om häktning av en dömd är i kraft tills verkställigheten av straffet inleds eller fullföljdsdomstolen bestämmer något annat i saken.

13 §

Förbud mot oskäligen häktning

Ingen får häktas eller förordnas att fortfarande hållas häktad, om detta är oskäligt med hänsyn till sakens natur eller den misstänktes eller dömdes ålder eller andra personliga förhållanden.

14 §

Ny häktning

Den som har häktats för ett brott men frigivits får häktas på nytt för samma brott bara på grundval av en omständighet som den som framställt häktningsyrkandet inte kunde åberopa när beslut om den tidigare häktningen fattades.

15 §

Underrättelse om häktningsyrkande

Den anhållne och hans eller hennes biträde ska utan dröjsmål underrättas om häktningsyrkandet. Ett skriftligt häktningsyrkande ska utan dröjsmål sändas till dem.

3 kap.

Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden

1 §

Myndighet som beslutar om häktning

Den domstol som är behörig att behandla åtal i saken beslutar om häktning. Innan åtal väcks får beslut om häktning av en anhållen fattas också av någon annan tingsrätt där saken kan behandlas på ett lämpligt sätt. Bestämmelser om jour vid tingsrätter i brådskande ärenden utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Vid behandlingen av ett ärende som gäller

häktning är tingsrätten beslutför även när den består av ordföranden ensam. Sammanträdet får hållas även på annan tid och plats än vad som föreskrivs för allmän underrätts sammanträde.

2 §

Rätt att framställa häktningsyrkande

Ett häktningsyrkande framställs under förundersökningen av en anhållningsberättigad tjänsteman. Innan yrkandet framställs ska åklagaren underrättas om yrkandet, och åklagaren kan överta avgörandet av frågan om huruvida häktningsyrkande ska framställas. Efter det att saken efter avslutad förundersökning har överförts till åklagaren beslutar han eller hon om framställning av häktningsyrkande. Också den målsägande som yrkat på straff för den dömden får begära att den dömden ska häktas.

Domstolen får inte utan begäran besluta att den som är svarande i ett brottmål ska häktas.

3 §

Formen för häktningsyrkanden

Ett häktningsyrkande ska framställas skriftligen. Ett yrkande att den som är anhållen ska häktas får även framställas muntligen eller per telefon. En sådan framställning ska utan dröjsmål ges in skriftligen.

Vid handläggning av åtal får häktningsyrkanden göras muntligen.

4 §

Inom vilken tid ett yrkande om häktning av en anhållen ska framställas

Ett yrkande att en anhållen ska häktas ska framställas hos domstolen utan dröjsmål och senast före klockan tolv den tredje dagen efter gripandet.

5 §

När och hur häktningsyrkanden ska tas upp

Ett häktningsyrkande ska tas upp vid domstol utan dröjsmål. Ett yrkande att en anhållen

len ska häktas ska tas upp senast fyra dygn efter gripandet.

Om en åtalad anhålls medan åtalet är anhängigt vid domstol, ska häktningsärendet handläggas på det sätt som föreskrivs för häktning av en anhållen.

6 §

Handläggning av häktningsyrkanden

Den tjänsteman som har framställt ett häktningsyrkande eller en av honom eller henne förordnad tjänsteman som är insatt i ärendet ska vara närvarande när yrkandet behandlas. Den förordnade tjänstemannen får föra talan för den tjänsteman som framställt häktningsyrkandet till den del detta inte har begränsats i yrkandet.

Den som begärts häktad och som är anhållen ska höras personligen med anledning av häktningsyrkandet. Den som begärts häktad ska ges tillfälle att anlita ett biträde när yrkandet handläggs.

Den som begärts häktad men som inte är anhållen ska ges tillfälle att bli hörd med anledning av yrkandet, utom i det fall att han eller hon inte vistas i Finland, är på okänd ort eller drar sig undan förundersökning eller rättegång. Om den som begärts häktad har ett befullmäktigt biträde som man känner till ska denne dock ges tillfälle att bli hörd. En svarande som utan laglig skäl har uteblivit från handläggningen av ett häktningsyrkande eller åtal får häktas i sin frånvaro.

Om domstolen anser att det är lämpligt, kan videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i handläggningen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra användas vid handläggningen av ett häktningsyrkande. Om domstolen anser att det behövs, ska den som begärts häktad ändå hämtas till domstolen.

7 §

När en laglig företrädare och en socialmyndighet ska höras

Om den som begärts häktad inte har fyllt 18 år, ska domstolen se till att hans eller hennes vårdnadshavare, intressebevakare el-

ler någon annan laglig företrädare samt en företrädare för ett sådant organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) ges tillfälle att bli hörda i samband med att häktningsärendet handläggs. Dessa kan höras med anlitande av teknisk dataöverföring där de som deltar i handläggningen har sådan kontakt att de kan tala med varandra. Skyldigheten att ge tillfälle att bli hörd kan frångås, om företrädarna inte kan nås eller om det är befogat av vägande skäl som hänför sig till det aktuella brottmålet.

8 §

Utredning i häktningsärenden

När ett häktningsärende handläggs ska det läggas fram utredning om häktningsförutsättningarna. Utredningen får bygga enbart på skriftligt material. Utöver detta och det som den som begärts häktad anfört med anledning av häktningsyrkandet får inte någon annan utredning om det brott som undersöks läggas fram, om inte domstolen anser att det finns särskilda skäl för detta.

9 §

Uppskov i ärenden som gäller häktning av en anhållen

Handläggningen av ett ärende som gäller häktning av en anhållen får skjutas upp endast av särskilda skäl. Endast på begäran av den anhållne får uppskovet vara längre än tre dagar.

Anhållandet fortgår till nästa handläggning av häktningsärendet, om inte domstolen bestämmer något annat.

10 §

Beslut i häktningsärenden

I ett häktningsbeslut ska det i korthet lämnas uppgifter om det brott som den häktade är misstänkt för och om grunden för häktningen. Beslutet ska avkunnas genast eller senast så snart handläggningen av häktningsärendena i fråga om de brott som har samband med varandra har avslutats.

Om domstolen avslår yrkandet på häktning

av en anhållen, ska den bestämma att han eller hon omedelbart ska frigges.

11 §

Häktning i anslutning till tilläggsutredning

När beslutet i ett häktningsärende grundar sig på 2 kap. 11 § 2 mom. ska den som framställt häktningsyrkandet utan dröjsmål underrätta den domstol som på nytt behandlar häktningsärendet om att tilläggsutredningen är färdig.

Domstolen ska utan dröjsmål och senast en vecka efter häktningsbeslutet ta upp häktningsärendet på nytt. Om de häktningsföretsättningar som nämns i 2 kap. 11 § 1 mom. inte finns, ska domstolen bestämma att den häktade omedelbart ska frigges.

12 §

Förfarande för verkställighet av häktningsbeslut

När en domstol har beslutat häkta en misstänkt som inte har varit närvarande vid handläggningen av saken, ska en behörig domstol utan dröjsmål underrättas om att beslutet har verkställts. Domstolen ska ta upp häktningsärendet på nytt utan dröjsmål och senast fyra dygn efter det att den misstänkte har förlorat sin frihet med anledning av häktningsbeslutet. Om en person har förlorat sin frihet utomlands, räknas tidsfristen från den tidpunkt han eller hon anländer till Finland.

13 §

Häktning vid annan domstol än den som handlägger åtalet

Om häktningsyrkande och åtal handläggs vid olika domstolar, ska den som framställt häktningsyrkandet underrätta den domstol som handlägger häktningsärendet om vilken domstol som kommer att behandla åtalet. Den domstol som har handlagt häktningsyrkandet ska genast underrätta den domstol som behandlar åtalet om sitt häktningsbeslut.

14 §

Utsättande av tid för väckande av åtal

När domstolen beslutar häkta en misstänkt som är närvarande ska den, om inte åtal redan har väckts, utsätta en viss tid inom vilken åtal ska väckas. Tiden för väckande av åtal får inte utsättas så att den blir längre än vad som är nödvändigt för att förundersökningen ska kunna avslutas och åtal förberedas.

Om den tid som har satts ut för väckande av åtal visar sig vara för kort, kan den domstol som behandlar åtalet förlänga tiden på begäran som åklagaren framställt senast fyra dagar före den utsatta tidens utgång. Domstolen ska ta upp ärendet utan dröjsmål och avgöra det inom den utsatta tiden. Den häktade och hans eller hennes biträde ska ges tillfälle att bli hörda med anledning av begäran. Den häktade ska höras personligen om han eller hon vill det.

Om domstolen anser att det är lämpligt, kan teknisk dataöverföring som avses i 6 § 4 mom. användas när frågan om förlängd tidsfrist behandlas. Om domstolen anser att det behövs, ska den häktade ändå hämtas till domstolen.

Bestämmelser om de tidsfrister som ska iakttas vid domstolsbehandlingen av ett åtal mot en svarande som häktats finns i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

15 §

Ny behandling av ett häktningsärende

Om den som är misstänkt för ett brott har häktats, ska den domstol som behandlar åtalet, på begäran av den häktade och tills domen ges, utan dröjsmål och senast fyra dygn efter det att begäran framställdes ta upp häktningsärendet till ny behandling. Innan åtal väcks får ärendet behandlas på nytt också av den tingsrätt inom vars domkrets den ort där den häktade förvaras finns. Ett häktningsärende behöver dock inte tas upp till ny behandling tidigare än två veckor efter den föregående behandlingen.

Domstolen ska ta upp ärendet till ny behandling också tidigare än vad som anges i 1 mom., om det finns skäl till det med anled-

ning av någon omständighet som framkommit efter den föregående behandlingen. En anhållningsberättigad tjänsteman ska omedelbart underrätta domstolen och den häktade om sådana väsentliga förändringar i omständigheterna som ger anledning till ny behandling.

Den häktade och hans eller hennes biträde samt den anhållningsberättigade tjänstemannen ska ges tillfälle att bli hörda när häktningsärendet behandlas på nytt, om inte den häktade eller tjänstemannen meddelar att det är onödigt. Den häktade ska höras personligen, om han eller hon vill det eller om det annars finns anledning att höra den häktade för att saken ska kunna utredas.

Om domstolen anser att det är lämpligt, kan teknisk dataöverföring som avses i 6 § 4 mom. användas när häktningsärendet behandlas på nytt. Om domstolen anser att det behövs, ska den häktade ändå hämtas till domstolen.

16 §

Bestämmande om häktning i vissa fall

Om domstolen i ett mål där en svarande är häktad ställer in eller skjuter upp huvudförhandlingen eller bestämmer att ny huvudförhandling ska ordnas, ska den samtidigt besluta om det finns förutsättningar enligt 2 kap. 11 § 1 mom. för fortsatt häktning. Häktningsärendet behöver dock inte behandlas på nytt under den tid huvudförhandlingen är uppskjuten på grund av att sinnestillståndet hos någon som är svarande i samma mål undersöks.

Domstolen ska bestämma om häktning också när domen inte avkunnas omedelbart efter det att huvudförhandlingen har avslutats.

17 §

Frigivning av en häktad

Domstolen ska bestämma att en häktad genast ska friges, om det inte längre finns förutsättningar för häktning med anledning av i 15 § avsedd ny behandling av häktningsärendet eller en dom eller omständighe-

ter som framkommit under huvudförhandlingen.

Om det inte längre finns förutsättningar för häktning, ska domstolen på framställning som en anhållningsberättigad tjänsteman gjort vid sammanträdet i samband med behandlingen av häktningsärendet eller huvudsaken bestämma att den häktade genast ska friges. Det ska också bestämmas att den häktade ska friges, om åtal inte har väckts inom utsatt tid och beslut om förlängd tidsfrist inte har fattats inom den tiden. Varken den häktade eller biträdet behöver kallas till handläggningen av saken.

Den anhållningsberättigade tjänstemannen ska förordna om omedelbar frigivning av den häktade, om det inte längre finns förutsättningar för häktning. Därförinnan ska åklagaren underrättas om detta och åklagaren kan överta beslutanderätten i frågan om frigivning.

18 §

Häktning vid fullföljdsdomstol

Om det i ett mål som fullföljts till högre domstol yrkas att svaranden ska häktas, ska han eller hon ges tillfälle att bemöta yrkandet, om detta inte genast avvisas eller avslås. Tillfälle att avge bemötande behöver inte ges, om svaranden inte vistas i Finland eller är på okänd ort. Om den som begärts häktad har ett befullmäktigat biträde som man känner till, ska denne dock ges tillfälle att bli hörd. Underrättelsen om rätten att avge bemötande får postas under den adress som svaranden senast har uppgett.

Om svaranden anhålls med anledning av ett mål som avses i 1 mom., ska yrkande på häktning av den anhållne omedelbart framställas hos den högre domstolen. Denna ska ta upp häktningsyrkandet inom den tid som nämns i 5 § med iakttagande av vad som ovan bestäms om handläggning av häktningsärenden som gäller anhållna.

19 §

Ändringssökande

Ett beslut i ett häktningsärende får inte

överklagas genom särskilda besvär. Den häktade får anföra klagan över häktningsbeslutet eller beslutet om fortsatt häktning. En anhållningsberättigad tjänsteman får anföra klagan över det beslut genom vilket ett häktningsyrkande avslagits eller över det beslut genom vilket det bestämts att den häktade ska frigges. Den häktade får dessutom anföra klagan angående tiden för väckande av åtal.

Det finns ingen tidsbegränsning för klagan. Klagan ska behandlas skyndsamt. Om klagan inte avvisas eller förkastas såsom uppenbart ogrundad, ska den anhållningsberättigade tjänstemannen eller den som begärts häktad ges tillfälle att avge ett bemötande med anledning av klagan på det sätt som hovrätten anser vara ändamålsenligt, om detta inte är uppenbart onödigt.

Beslut som gäller tiden för väckande av åtal eller förlängning av denna tid får inte överklagas genom besvär.

20 §

Uträkning av tidsfrister

När de tidsfrister som nämns i 4 §, 5 § 1 mom., 11 § 2 mom., 12 §, 14 § 2 mom. och 18 § 2 mom. räknas ut ska 5 § i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) inte tillämpas.

4 kap.

Begränsning av kontakter

1 §

Förutsättningar för begränsning av kontakter

Medan förundersökning pågår kan den gripnes, den anhållnes och den häktades kontakter med någon annan person begränsas, om det finns anledning att misstänka att kontakterna äventyrar syftet med gripandet, anhållandet eller häktningen. Kontakterna kan också begränsas medan åtalsprövningen och rättegången pågår, om det finns grundad anledning att misstänka att kontakterna allvarligt äventyrar syftet med häktningen.

Kontakter med det ombud som avses i 8 kap. 4 § i häktninglagen (768/2005) får inte begränsas. Kontakter med nära anhöriga

eller andra närstående och kontakter med den beskickning som avses i 9 kap. 7 § i häktninglagen får begränsas endast av särskilt vägande skäl som hänför sig till utredning av brottet. Kontakter med nära anhöriga får begränsas endast i den utsträckning det är nödvändigt för syftet med gripandet, anhållandet eller häktningen.

2 §

Omfattningen för begränsning av kontakter

Begränsning av kontakter kan omfatta begränsning av brevväxling, användning av telefon, besök eller andra kontakter utanför förvaringslokalen eller fängelset eller av samvaro med en viss gripnen, anhållen eller häktad. Kontakterna får inte begränsas i större utsträckning eller längre än nödvändigt.

Bestämmelser om granskning och läsning av brev finns i 8 kap. i häktninglagen och i 6 kap. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. Bestämmelser om beslagtagande av brev finns i 7 kap. i denna lag.

3 §

Hur länge en begränsning av kontakter gäller

Begränsningen av kontakterna upphör att gälla när gripandet, anhållandet eller häktningen avslutas. En temporär begränsning upphör att gälla om ingen framställning om begränsning av kontakterna lämnas in till domstolen inom utsatt tid.

4 §

Beslut om begränsning av kontakter

Beslut om begränsning av kontakter under gripandet och anhållandet ska fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman. Beslut om begränsning av kontakter i samband med häktning och om dess fortsatta giltighet ska på framställning av en anhållningsberättigad tjänsteman eller av fängelsedirektören fattas av den domstol som beslutar om häktningen. Före domstolens avgörande kan fängelsedirektören på framställning av en anhållningsberättigad tjänsteman eller, om den häktade

har placerats i en förvaringslokal hos polisen, den anhållningsberättigade tjänstemannen temporärt besluta om begränsning av kontakter.

Om domstolen med stöd av 3 kap. 9 § skjuter upp handläggningen av ett ärende som gäller häktning av en anhållen, ska domstolen besluta huruvida den temporära begränsning av kontakter som påförts den anhållne ska fortsätta att gälla eller ändras. Begränsningen av kontakter och dess grunder ska omprövas i samband med den nya behandling av häktningsärendet som avses i 3 kap. 15 §.

Den i 1 mom. avsedda tjänsteman som beslutar om eller har rätt att göra en framställning om begränsning av kontakter ska besluta om slopande av begränsningen, om det inte längre finns förutsättningar för den.

5 §

Separat domstolsbehandling

En häktad som omfattas av en begränsning av kontakter får föra begränsningen till domstol som ett separat ärende. Då ska bestämmelserna om ny behandling av ett häktningsärende i 3 kap. 15 § iakttas i tillämpliga delar. Domstolen ska slopa begränsningen till den del det inte längre finns förutsättningar för den.

Om en framställning om begränsning av kontakter behandlas separat från häktningen, ska det i tillämpliga delar iakttas vad som i 3 kap. 4 §, 5 § 1 mom. och 6 § 1, 2 och 4 mom. bestäms om handläggning av häktningsärenden.

6 §

Ändringssökande

Den häktade som omfattas av en begränsning av kontakter och en anhållningsberättigad tjänsteman får anföra klagan över domstolens beslut om begränsning av kontakter. I fråga om klagan och dess behandling gäller i tillämpliga delar 3 kap. 19 § 1 och 2 mom.

5 kap.

Reseförbud

1 §

Förutsättningar för reseförbud

Den som på sannolika skäl är misstänkt för brott får i stället för att anhållas eller häktas meddelas reseförbud, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år och det på grund av den misstänktes personliga förhållanden eller andra omständigheter finns anledning att misstänka att personen

1) flyr eller på något annat sätt drar sig undan förundersökning, rättegång eller verkställighet av straff,

2) försvarar utredningen av saken genom att undanröja, förstöra, ändra eller gömma bevis eller påverka ett vittne, en målsägande, en sakkunnig eller en medgärningsman, eller

3) fortsätter sin brottsliga verksamhet.

Den som misstänks ha gjort sig skyldig till en brottslig gärning innan han eller hon fyllt 15 år får inte meddelas reseförbud.

2 §

Innehållet i reseförbud

I ett beslut om reseförbud kan den som meddelats reseförbud åläggas att

1) inte lämna den ort eller det område som nämns i beslutet,

2) inte vistas eller röra sig på ett visst område som nämns i beslutet,

3) under vissa tider vara anträffbar i sin bostad eller på sin arbetsplats,

4) på bestämda tider anmäla sig hos polisen,

5) vistas på en inrättning eller ett sjukhus där han eller hon är intagen eller tas in,

6) inte kontakta de personer som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, eller

7) överlämna sitt pass till polisen.

I beslutet om reseförbud kan den förbudet gäller dock ges tillstånd att lämna den ort eller det område som anges i beslutet för att sköta sitt arbete eller av någon annan jämförbar orsak.

3 §

Förbud att utfärda pass

Pass får inte utfärdas till den som meddelats reseförbud, om utfärdandet äventyrar syftet med reseförbudet.

4 §

Myndighet som meddelar reseförbud

Under förundersökningen beslutar en anhållningsberättigad tjänsteman om meddelande av reseförbud. Innan beslutet fattas ska åklagaren underrättas, och denne kan överta avgörandet i frågan. Efter det att saken efter slutförd förundersökning har överförts till åklagaren beslutar åklagaren om meddelande av reseförbud. Detta moment gäller också efter det att domstolen har avslagit ett yrkande på hävning av reseförbudet som den som meddelats reseförbud har framställt innan åtal väckts.

Efter det att åtal har väckts fattar domstolen beslut om meddelande av reseförbud. Domstolen får då meddela den åtalade reseförbud endast på yrkande av åklagaren.

Vid handläggningen av ett häktningsyrkande eller ett ärende som gäller fortsatt häktning ska domstolen pröva om de förutsättningar som avses i 1 § uppfylls och om den som begärts häktad eller den häktade ska meddelas reseförbud i stället för att häktas. Domstolen beslutar då om detta reseförbud även då åtal ännu inte har väckts. I fråga om reseförbud som meddelas med anledning av en klagan över ett häktningsbeslut är det dock den domstol som har fattat häktningsbeslutet som fattar beslutet.

5 §

Beslut om reseförbud

Av ett beslut om reseförbud ska framgå

- 1) det brott som har föranlett reseförbudet,
- 2) grunden för förbudet,
- 3) innehållet i förbudet,
- 4) påföljderna om förbudet överträds,
- 5) förbudets giltighetstid,
- 6) rätten att föra frågan om reseförbud ska bestå till domstol för prövning.

Den som meddelas reseförbud ska ges en kopia av beslutet. Om han eller hon inte har varit närvarande när beslutet meddelades eller om en kopia av beslutet i övrigt inte kan ges till honom eller henne, får kopian postas under den adress som han eller hon har uppgett.

6 §

Tillstånd till undantag

En anhållningsberättigad tjänsteman får av grundad anledning i enskilda fall bevilja den som meddelats reseförbud tillstånd till smärre undantag från skyldigheten enligt beslutet om reseförbud.

Den som meddelats reseförbud får föra ett ärende som gäller undantag från förbudet till domstol, om en anhållningsberättigad tjänsteman vägrar bevilja tillstånd.

7 §

Ändring av beslut om reseförbud

Ett beslut om reseförbud får ändras till följd av förändrade omständigheter eller av viktiga skäl.

8 §

Hävning av reseförbud

Ett reseförbud ska helt eller delvis hävas genast när det inte längre finns förutsättningar för att hålla reseförbudet i kraft i oförändrad form.

Reseförbudet ska hävas, om inte åtal väcks inom 60 dagar från det att förbudet meddelades. Domstolen får förlänga tiden på begäran som en anhållningsberättigad tjänsteman gjort senast en vecka före den föreskrivna tidens utgång. Domstolen ska ta upp ärendet utan dröjsmål och avgöra det inom den föreskrivna tiden.

Den som har meddelats reseförbud har redan innan åtal väcks rätt att föra frågan om huruvida ett reseförbud som meddelats av en anhållningsberättigad tjänsteman ska bestå till domstol för prövning. En sådan begäran ska tas upp till behandling inom en vecka från det att den inkommit till domstolen.

Domstolen ska helt eller delvis häva förbudet, om den efter att ha gett den anhållningsberättigade tjänstemannen tillfälle att bli hörd anser att det inte finns förutsättningar för att hålla reseförbudet i kraft i oförändrad form. Vid ny behandling av ett reseförbud som domstolen meddelat ska 3 kap. 15 § 1 mom. iaktas i tillämpliga delar.

9 §

Reseförbuds giltighetstid

Ett reseförbud som har meddelats innan åtal har väckts gäller fram till huvudförhandlingen, om det inte har bestämts att förbudet ska upphöra tidigare eller om det inte hävs tidigare genom ett särskilt beslut.

Om domstolen ställer in eller skjuter upp huvudförhandlingen i ett mål där svaranden har meddelats reseförbud, ska den bestämma om reseförbudet ska bestå.

När domstolen avgör målet får den endast i det fall att svaranden döms till ovillkorligt fängelsestraff meddela svaranden reseförbud eller bestämma att ett meddelat reseförbud ska bestå. En svarande som är på fri fot får meddelas reseförbud endast på yrkande av åklagaren eller den målsägande som yrkat på straff för svaranden. Domstolen får självmant förordna att den som är häktad eller den mot vilken häktningssyrkande har framställts ska meddelas reseförbud i stället för att häktas. Reseförbudet gäller då tills verkställigheten av straffet inleds eller tills en högre domstol bestämmer något annat.

10 §

Påföljder för överträdelse av reseförbud

Om den som meddelats reseförbud bryter mot förbudet eller flyr, börjar förbereda flykt, försvårar utredningen av ärendet eller fortsätter sin brottsliga verksamhet, får han eller hon anhållas och häktas. Om ett ovillkorligt fängelsestraff som ådömts honom eller henne redan har blivit verkställbart, får det genast verkställas.

11 §

Handläggning av ärenden som gäller reseförbud

Vid domstolsbehandling av ärenden som gäller reseförbud iaktas i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 1, 3, 5—7 och 18 § bestäms om framställning och handläggning av häktningssyrkanden. En parts frånvaro hindrar inte att ärendet avgörs. Den som eventuellt kommer att meddelas reseförbud ska ges tillfälle att bli hörd också i de fall som avses i 4 § 1 mom. i detta kapitel.

12 §

Ändringssökande

Domstolens beslut i ett ärende som gäller reseförbud får inte överklagas genom särskilda besvär.

Den som har meddelats reseförbud och en anhållningsberättigad tjänsteman får anföra klagan över domstolens beslut om reseförbud. I fråga om klagan och dess behandling gäller i tillämpliga delar 3 kap. 19 § 1 och 2 mom.

6 kap.

Kvarstad

1 §

Förutsättningar för kvarstad

Egendom får beläggas med kvarstad för att säkerställa betalningen av böter, skadestånd eller gottgörelse som grundar sig på brott eller ett belopp som kan komma att dömas förverkat till staten. För att egendom ska kunna beläggas med kvarstad krävs det att egendomen tillhör en person som är skäligen misstänkt för brott eller som med anledning av brott kan dömas att ersätta skada eller betala gottgörelse eller att förverka ett belopp till staten, när det finns risk för att personen genom att gömma eller förstöra sin egendom eller fly eller på något annat jämförbart sätt försöker undandra sig att betala böterna, ska-

deståndet, gottgörelsen eller beloppet i fråga. Egendom får beläggas med kvarstad till högst ett belopp som kan antas motsvara de böter, det skadestånd, den gottgörelse eller den förverkandepåföljd som kommer att dömas ut.

En juridisk persons egendom kan beläggas med kvarstad även när det finns anledning att misstänka att någon på den juridiska personens vägnar genom att gömma eller förstöra egendom eller på något annat jämförbart sätt försöker undvika betalning av samfundsböter. I fråga om en juridisk person iakttas i tillämpliga delar vad som i detta kapitel bestäms om kvarstad på egendom som tillhör den som är misstänkt för brott.

2 §

Beslut om kvarstad

Beslut om kvarstad meddelas av domstol.

Innan ett åtal väcks kan en anhållningsberättigad tjänsteman yrka att egendom ska beläggas med kvarstad. Efter det att åtalet har väckts får ett sådant yrkande framställas av åklagaren och även av en målsägande för att säkerställa att skadestånd eller gottgörelse betalas till målsäganden själv.

Vid domstolsbehandling av ärenden som gäller kvarstad gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 1, 3, 5, 6 och 18 § bestäms om framställning och handläggning av häktningssyrkanden.

3 §

Tillfällig kvarstad

En anhållningsberättigad tjänsteman kan meddela tillfällig kvarstad, om saken inte tål uppskov och om det är uppenbart att förutsättningarna enligt 1 § finns. Innan den tillfälliga kvarstaden verkställs får egendomen i fråga enligt den nämnda tjänstemannens beslut omhändertas av en förundersökningsmyndighet, om det behövs för att säkerställa verkställigheten.

Den tillfälliga kvarstaden upphör att gälla, om ett yrkande på kvarstad inte framställs hos domstol inom en vecka från det att det tillfälliga föreläggandet meddelades. Den anhållningsberättigade tjänstemannen ska göra

registeranmälan enligt 4 kap. 33 § i utsökningsbalken (705/2007) om att den tillfälliga kvarstaden har upphört att gälla och hävts och om det beslut genom vilket domstolen har avlagit yrkandet på att egendom som omfattas av den tillfälliga kvarstaden ska beläggas med kvarstad.

Tillfällig kvarstad ska protokollföras utan ogrundat dröjsmål. Protokollet ska vara tillräckligt utförligt när det gäller ändamålet med kvarstaden, och det ska innehålla en redogörelse för förfarandet som lett till kvarstad och en specifikation av den egendom som kvarstaden gäller. En kopia av protokollet ska utan dröjsmål sändas till den vars egendom den tillfälliga kvarstaden gäller.

Om åklagarens beslut enligt 1 mom. har översänts till en annan medlemsstat i Europeiska unionen som ett frysningsbeslut enligt lagen om verkställighet i Europeiska unionen av frysningsbeslut av egendom eller bevismaterial (540/2005), upphör åtgärden dock att gälla endast i det fall att yrkande på kvarstad inte har framställts hos domstolen inom en vecka från det att åklagaren informerades om verkställigheten av den tillfälliga åtgärden. Myndigheten i den medlemsstat där verkställighet av den tillfälliga åtgärden begärts ska utan dröjsmål av åklagaren underättas om att åtgärden har upphört att gälla.

4 §

Hävning av åtgärd

Den anhållningsberättigade tjänstemannen ska häva en tillfällig kvarstad före domstolsbehandling, och domstolen ska häva en kvarstad när tillräcklig säkerhet ställs för betalning av böter, skadestånd, gottgörelse eller belopp som kan komma att dömas förverkat eller när det annars inte längre finns anledning att hålla säkringsåtgärden i kraft. Den anhållningsberättigade tjänstemannen ska göra framställning till domstolen om hävning av kvarstaden, om det inte längre finns förutsättningar för kvarstaden.

Domstolen ska också häva kvarstaden om åtal inte väcks inom fyra månader från det att kvarstaden meddelades. Domstolen kan förlänga denna tid med högst fyra månader åt gången, om en anhållningsberättigad tjänste-

man begär detta senast en vecka innan tiden löper ut. Domstolen ska utan dröjsmål ta upp ett ärende som gäller förlängning av tiden och avgöra det inom den föreskrivna tiden. Den som saken gäller ska ges tillfälle att bli hörd i samband med att förlängningsärendet behandlas. Om personen inte kan nås, får ärendet dock avgöras utan att han eller hon hörs.

5 §

Ny behandling av kvarstad

På yrkande av den som saken gäller ska domstolen besluta om en kvarstad ska bestå. Yrkandet ska tas upp till behandling inom en vecka från det att det inkommit till domstolen. Kvarstaden behöver dock inte tas upp till ny behandling tidigare än två månader efter den föregående behandlingen.

I samband med ny behandling ska den anhållningsberättigade tjänstemannen ges tillfälle att bli hörd.

6 §

Avskiljande av ett ersättningsyrkande till ett särskilt mål

Om domstolen avskiljer ett skadeståndsykande till ett särskilt mål, ska den i sitt beslut om detta uttala sig om huruvida kvarstaden ska bestå.

7 §

Beslut om kvarstad när huvudsaken avgörs

När domstolen dömer ut böter, skadestånd, gottgörelse eller förverkandepåföljd och kvarstad har meddelats för att säkerställa betalningen, ska domstolen besluta huruvida kvarstaden ska bestå tills böterna, skadeståndet, gottgörelsen eller det belopp som dömts förverkat har betalats, tills utmätning har verkställts för att driva in beloppet eller tills något annat bestäms i saken.

Om domstolen med stöd av 1 mom. beslutar att sådan kvarstad som meddelats för att

säkerställa betalning av skadestånd eller gottgörelse ska bestå, kan den utsätta en tid som räknas från det att beslutet blivit verkställbart och inom vilken verkställighet ska sökas för att kvarstaden inte ska upphöra att gälla.

När domstolen förkastar åtal eller avslår yrkande på skadestånd, gottgörelse eller förverkandepåföljd får den bestämma att kvarstaden ska bestå till dess avgörandet har vunnit laga kraft.

8 §

Beslut om kvarstad när en främmande stat har begärt rättslig hjälp

Om någon genom beslut av en utländsk domstol med anledning av ett brott har dömts att förverka ett belopp eller om det med fog kan antas att någon i ett mål som behandlas av en utländsk myndighet kommer att dömas att förverka ett belopp med anledning av ett brott, får egendom som tillhör denna person på begäran av den utländska myndigheten beläggas med kvarstad. Yrkandet på kvarstad kan framställas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Beslut om kvarstad enligt 1 mom. fattas av tingsrätten på den ort där svaranden har egendom som kan beläggas med kvarstad eller där det annars är ändamålsenligt att behandla ärendet. När domstolen beslutar om kvarstad ska den samtidigt utsätta en giltighetstid för kvarstaden. Domstolen får förlänga den utsatta tiden, om en anhållningsberättigad tjänsteman senast en vecka innan denna tid löper ut framställer en begäran om saken. Domstolen ska utan dröjsmål ta upp ett ärende som gäller förlängning av tiden och avgöra det inom den utsatta tiden.

I fråga om kvarstad gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms i 1—3 §, 4 § 1 mom. samt 9 och 10 § och i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994).

I fråga om en begäran om frysning som inkommit från en medlemsstat i Europeiska unionen och som avses i lagen om verkställighet i Europeiska unionen av frysningsbeslut av egendom eller bevismaterial iaktas bestämmelserna i den lagen i stället för 1—3 mom.

9 §

Ändringssökande

Domstolens beslut om kvarstad får överklagas genom särskilda besvär. Besvär hindrar inte att egendom beläggs med kvarstad eller hålls i kvarstad, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat. När domstolen häver en kvarstad eller en tillfällig kvarstad får den bestämma att kvarstaden ska bestå till dess beslutet har vunnit laga kraft.

10 §

Verkställighet av åtgärd

I fråga om verkställighet av kvarstad och tillfällig kvarstad gäller i tillämpliga delar vad som i 8 kap. i utsökningsbalken bestäms om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. Säkerhet enligt 2 § i det nämnda kapitlet behöver dock inte ställas för den skada som kvarstaden eller den tillfälliga kvarstaden kan orsaka svaranden, om inte domstolen, när den meddelar kvarstad för säkerställande av framtida betalning av skadestånd eller gottgörelse, av särskilda skäl ålägger målsäganden att ställa säkerhet.

När domstolen meddelar kvarstad kan den samtidigt bestämma närmare hur kvarstaden ska verkställas.

11 §

Skadeståndsansvar och ersättning för kostnader

I fråga om ersättning för den skada som kvarstaden och den tillfälliga kvarstaden har orsakat och i fråga om ersättning för kostnaderna i saken iaktas 7 kap. 11 § i rättegångsbalken i tillämpliga delar.

7 kap.

Beslag samt kopiering av handlingar

1 §

Förutsättningar för beslag

Föremål, egendom och handlingar får tas i

beslag, om det finns skäl att anta att

- 1) de kan användas som bevis i brottmål,
- 2) de har avhänts någon genom brott, eller
- 3) de döms förverkade.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller också information som finns i en teknisk anordning eller i något annat motsvarande informationssystem eller på dess lagringsplattform (*data*). Vad som i detta kapitel bestäms om handlingar tillämpas även på handlingar i form av data.

Vad som i detta kapitel bestäms om föremål tillämpas även på ämnen. Från ett föremål kan en del lösgöras och tas i beslag för att användas som bevis, om någon undersökningsåtgärd inte annars kan utföras utan stora svårigheter.

2 §

Kopiering av handlingar

Beslag av handlingar i enlighet med 1 § 1 mom. 1 punkten för att användas som bevis ska ersättas med kopiering av handlingarna, om kopian är tillräcklig för att bevisningen ska vara tillförlitlig.

En handling ska kopieras utan ogrundat dröjsmål efter det att den har omhändertagits. Efter kopieringen ska handlingen utan dröjsmål återlämnas till den hos vilken den omhändertagits.

Om en handling inte kan kopieras utan dröjsmål på grund av handlingens eller handlingsmaterialets art eller omfattning, ska handlingen tas i beslag.

3 §

Förbud mot beslag och kopiering när det gäller närstående samt tystnadsplikt och tystnadsrätt

En handling som innehåller ett meddelande mellan den som misstänks för brott och någon som står i sådant förhållande till honom eller henne som nämns i 17 kap. 20 § i rättegångsbalken, eller mellan sådana personer inbördes vilka står i ett dylikt förhållande till den misstänkte, och som innehas av någon av dem, får inte tas i beslag eller kopieras för att användas som bevis. En sådan

handling får dock tas i beslag eller kopieras, om det föreskrivna strängaste straffet för det brott som undersöks är fängelse i minst sex år.

En handling får inte tas i beslag eller kopieras för att användas som bevis, om den kan antas innehålla sådant som den som avses i 17 kap. 23 § 1 mom. i rättegångsbalken inte får vittna om vid rättegång eller som den som avses i 24 § 2 eller 3 mom. i nämnda kapitel har rätt att vägra röja, och handlingen innehas av honom eller henne eller av den till vars förmån tystnadsplikten eller tystnadsrätten har föreskrivits.

En handling får dock trots 2 mom. tas i beslag eller kopieras, om personen med stöd av 17 kap. 23 § 3 mom. i rättegångsbalken kan förpliktas att vittna eller med stöd av 24 § 4 mom. förpliktas att besvara en fråga och om ett brott enligt 1 mom. i denna paragraf undersöks.

En handling får trots 1 och 2 mom. hållas i beslag eller som kopia, om den inte kan lösgöras från det övriga som tagits i beslag.

4 §

Förbud mot beslag och kopiering som gäller teleavlyssning, teleövervakning och basstationsuppgifter

Hos ett teleföretag som avses i 2 § 21 punkten i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) (*teleföretag*) eller hos en sammanslutningsabonnent som avses i 2 § 11 punkten i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) (*sammanslutningsabonnent*) får inte tas i beslag eller kopieras handlingar och data som innehåller uppgifter som gäller meddelanden som avses i 10 kap. 3 § 1 mom. i denna lag, identifieringsuppgifter som avses i 10 kap. 6 § 1 mom. eller basstationsuppgifter som avses i 10 kap. 10 § 1 mom.

Angående undantag från förbudet mot beslag i 1 mom. föreskrivs i 10 kap. 4 § 1 mom.

5 §

Beslag och kopiering av försändelser

Brev, paket och andra motsvarande försän-

delser till och från den som är misstänkt för brott får tas i beslag eller kopieras innan de anländer till mottagaren, om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst ett år och försändelserna kan enligt denna lag tas i beslag eller kopieras hos mottagaren.

Om innehållet i en försändelse som tagits i beslag eller kopierats kan meddelas mottagaren i sin helhet eller till någon del utan att brottsutredningen försvåras, ska försändelsen eller någon annan utredning om dess innehåll tillställas mottagaren utan dröjsmål.

6 §

Kvarhållande av försändelser för beslag eller kopiering

Om det finns skäl att anta att brev, paket och andra motsvarande försändelser som får tas i beslag eller kopieras kommer att anlända till eller redan finns vid ett postkontor, en järnvägsstation eller ett verksamhetsställe som innehas av den som yrkesmässigt transporterar försändelser i samband med trafik eller annars, får en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att försändelsen ska kvarhållas på postkontoret, järnvägsstationen eller verksamhetsstället tills beslag eller kopiering hinner utföras.

Det föreläggande som avses i 1 mom. får utfärdas för högst en månad räknat från det att chefen för postkontoret, järnvägsstationen eller verksamhetsstället har fått kännedom om föreläggandet. Försändelsen får inte utan den anhållningsberättigade tjänstemannens tillåtelse överlämnas till någon annan än honom eller henne eller till den som han eller hon har utsett.

Chefen för postkontoret, järnvägsstationen eller verksamhetsstället ska omedelbart underrätta den som utfärdat förordnandet om när försändelsen har anlämt. Denne ska utan ogrundat dröjsmål besluta om försändelsen ska tas i beslag eller kopieras.

7 §

Myndighet som beslutar om beslag och om kopiering av handlingar

En anhållningsberättigad tjänsteman beslu-

tar om beslag och om kopiering av handlingar. Domstolen får besluta om detta när den behandlar åtalet.

8 §

Omhändertagande för beslag och för kopiering av handlingar

I samband med gripande eller genomsökning som gäller en person som är misstänkt för brott får en polisman även utan föreläggande av en anhållningsberättigad tjänsteman omhändertaga föremål, egendom och handlingar för beslag eller kopiering. Även i andra fall får en polisman göra detta utan ett föreläggande, om saken inte tål uppskov.

En anhållningsberättigad tjänsteman ska utan dröjsmål underrättas om omhändertagandet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om föremålet, egendomen eller handlingen ska tas i beslag eller om handlingen ska kopieras. Polismannen får utan underrättelse omedelbart återlämna det som omhändertagits, om det har framgått att det uppenbarligen inte finns några förutsättningar för beslag eller kopiering.

9 §

Underrättelse om omhändertagande

Den hos vilken ett föremål, egendom eller en handling har omhändertagits för beslag eller kopiering ska utan dröjsmål underrättas om omhändertagandet, om han eller hon inte har varit på plats vid omhändertagandet. Vid behov ska också andra underrättas om det är fråga om deras föremål, egendom eller handling. Också mottagaren och avsändaren av ett brev, paket eller någon annan motsvarande försändelse ska underrättas om ett omhändertagande, om deras adresser är kända.

Enligt beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman får underrättelsen framskjutas med högst en vecka från omhändertagandet, om viktiga skäl som har samband med utredningen kräver det. Därefter får domstolen på begäran av nämnda tjänsteman besluta om framskjutande av underrättelsen med högst två månader åt gången. Underrättelsen ska dock lämnas utan dröjsmål när förundersök-

ningen har avslutats. Begäran om förlängning av tiden ska tillställas domstolen senast en vecka innan den föreskrivna tiden löper ut. Domstolen ska utan dröjsmål ta upp ett ärende som gäller förlängning av tiden till behandling och avgöra det inom den föreskrivna tiden.

10 §

Registeranmälan

Den myndighet som beslutat om beslag och hävning av beslag ska göra registeranmälan enligt 4 kap. 33 § i utsökningsbalken om saken, om beslaget gäller ett föremål eller egendom som avses i den paragrafen.

11 §

Öppnande och undersökning av vissa handlingar

Ett slutet brev eller en annan sluten enskild handling som tagits i beslag eller omhändertagits för beslag får öppnas endast av undersökningsledaren, åklagaren eller domstolen eller, enligt undersökningsledarens förordnande, en polisman.

När en handling i form av data öppnas får undersökningsledaren vid behov besluta att en expert på det informationssystem som åtgärden gäller eller på dess lagringsplattform ska anlitas.

Förutom av de personer som avses i 1 mom. och domstolen får en öppnad enskild handling undersökas endast av den som utreder brottet samt, enligt anvisning av undersökningsledaren, åklagaren eller domstolen, av en expert eller någon annan som anlitas vid utredningen av brottet eller som annars hörs i ärendet.

12 §

Protokoll

Över beslag av föremål, egendom och handlingar och kopiering av handlingar ska utan ogrundat dröjsmål upprättas protokoll. I protokollet ska tillräckligt nämnas ändamålet med beslaget eller kopieringen, redogöras för det förfarande som lett till beslaget eller ko-

pieringen, specificeras det som tagits i beslag eller den kopierade handlingen samt nämns rätten att få beslaget eller kopieringen prövad av domstol.

En kopia av protokollet ska omedelbart sändas till den vars föremål, egendom eller handling har tagits i beslag eller kopierats. Kopia av protokollet ges inte under den tid som underrättelsen om omhändertagandet har framskjutits med stöd av 9 § 2 mom.

13 §

Förvaring av det beslagtagna

Föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag ska tas om hand eller sättas i säkert förvar av den som företar beslaget.

Det beslagtagna får lämnas kvar hos innehavaren, om detta inte äventyrar syftet med beslaget. Innehavaren ska då förbjudas att överlåta, göra sig av med eller förstöra det. Vid behov ska det beslagtagna också märkas så att det klart framgår att det har tagits i beslag. Innehavaren kan förbjudas att använda det.

Det beslagtagna ska förvaras sådant det är och vårdas omsorgsfullt. Chefen för polisenrättningen eller chefen för polisens riksomfattande enhet får bestämma att det beslagtagna omedelbart ska säljas när det framgår att det lätt förfars eller förflyktigas, snabbt sjunker i värde eller är synnerligen dyrt att vårda. För bevisändamål får det utföras prov med sådant som tagits i beslag, om detta behövs för att utreda brottet.

14 §

Hävning av beslag

Ett beslag ska hävas så snart det inte längre behövs.

Ett beslag ska också hävas, om inte åtal för det brott som ligger till grund för beslaget väcks inom fyra månader från det att föremålet, egendomen eller handlingen togs i beslag. På begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman kan domstolen förlänga tidsfristen med högst fyra månader åt gången, om förutsättningarna för beslaget fortfarande föreligger och det inte är oskäligt att låta beslaget bestå

med hänsyn till grunden för beslaget och den olägenhet som beslaget medför. Av särskilda skäl som hänför sig till arten och utredningen av det aktuella brottmålet kan tiden förlängas med högst ett år åt gången eller så kan det beslutas att beslaget består tills vidare. Det kan också bestämmas att ett beslag består tills vidare om det är förbjudet att inneha det föremål, den egendom eller den handling som beslagtogs.

En begäran enligt 2 mom. ska framställas senast en vecka innan den föreskrivna tiden löper ut. Domstolen ska utan dröjsmål ta upp ett ärende som gäller förlängning av tiden till behandling och avgöra det inom den föreskrivna tiden. Den som saken gäller ska ges tillfälle att bli hörd. Om personen inte kan nås, får ärendet dock avgöras utan att han eller hon hörs.

15 §

Yrkande att domstol ska besluta om beslag eller kopiering

På yrkande av den som saken gäller ska domstolen besluta om ett beslag ska bestå eller om kopian av en handling ska förvaras för att användas som bevis. För att beslaget ska bestå eller kopian förvaras måste förutsättningarna för beslag eller kopiering fortfarande föreligga. Dessutom får det inte vara oskäligt att låta beslaget bestå med hänsyn till grunden för beslaget och den olägenhet som beslaget medför. Domstolen kan också på yrkande besluta att en handling ska kopieras i stället för att beslaget ska bestå.

Ett yrkande enligt 1 mom. som framställts innan åtalet börjar behandlas ska tas upp till behandling inom en vecka från det att yrkandet inkom till domstolen. Angående handläggningen gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 1 och 3 § bestäms om handläggning av häktningssyrkande. Ett beslag eller frågan om att förvara kopian av en handling behöver dock inte tas upp till ny behandling tidigare än två månader efter föregående behandling. Den som saken gäller ska ges tillfälle att bli hörd. Om personen inte kan nås, får ärendet dock avgöras utan att han eller hon hörs.

16 §

När kopian av en handling ska förstöras

Om den kopia av en handling med tagits med stöd av 2 § visar sig vara onödig eller om domstolen beslutar att kopian inte ska förvaras för att användas som bevis, ska kopian förstöras. Åtgärden kan framskjutas till dess domstolens beslut har vunnit laga kraft.

17 §

Myndighet som beslutar att beslag ska hävas och att kopior av handlingar inte ska förvaras

Beslut om att beslag ska hävas och att kopior av handlingar inte ska förvaras som bevis fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman. Under tiden för åtalsprövning får beslutet fattas endast av åklagaren utom när det endast är fråga om att föremål, egendom eller handlingar som tagits i beslag ska återlämnas till den som har rätt till dem.

Domstolen bestämmer att beslag ska hävas eller att kopior av handlingar inte ska förvaras, om domstolen har beslutat om beslaget eller kopieringen av handlingarna eller om det i rättegång har framställts anspråk på det föremål, den egendom eller den handling som tagits i beslag.

18 §

Uppskov med återlämnande av föremål, egendom eller handlingar

När domstolen häver ett beslag eller bestämmer att beslaget inte längre ska bestå får den på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att de föremål, den egendom eller de handlingar som tagits i beslag inte ska återlämnas till den som har rätt till dem innan den tid som domstolen samtidigt utsatt har löpt ut eller domstolens beslut har vunnit laga kraft.

19 §

Nytt beslag eller ny kopiering

Om ett beslag har hävts eller om det har

beslutats att kopian av en handling inte ska förvaras för att användas som bevis, får den myndighet som fattat beslutet bestämma att föremålet, egendomen eller handlingen på nytt ska tas i beslag eller ändra sitt beslut om kopian av handlingen. En förutsättning är att myndigheten efter det förra beslutet har fått kännedom om omständigheter som inverkar på saken.

Ärendet behandlas i domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman och med iakttagande av 15 § 2 mom. i tillämpliga delar.

20 §

Beslut om giltighetstiden för beslag när målet avgörs

När domstolen avgör målet ska den besluta om ett beslag ska bestå till dess förverkandepåföljden verkställs eller det bestäms något annat i saken.

21 §

Beslut om beslag när en främmande stat har begärt rättslig hjälp

Föremål, egendom, handlingar och data kan på begäran av en utländsk myndighet tas i beslag, om de kan utgöra bevis i ett brottmål som behandlas av den utländska myndigheten eller om de har avhänts någon genom brott. Föremål, egendom och handlingar kan tas i beslag, om de genom ett beslut av en utländsk domstol har förverkats med anledning av brott eller om det med fog kan antas att de med anledning av ett brott kommer att förverkas i ett mål som behandlas av en utländsk myndighet.

Den myndighet som beslutat om beslaget ska inom en vecka från beslutet föra beslutet till tingsrätten på den ort där beslaget har utförts. Den domstol som beslutar om fastställelsen ska samtidigt utsätta en giltighetstid för beslaget. Om den myndighet som beslutat om beslaget inom giltighetstiden för beslaget framställer en begäran om saken får domstolen förlänga tiden. En domstol som behandlar ärenden enligt 66 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de

övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) eller enligt 63 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007) kan också besluta om beslag. Åklagaren ska vid behov underrätta den myndighet som tidigare behandlat beslagsärendet om beslutet om beslag.

Om föremål, egendom eller handlingar har tagits i beslag för att användas som bevis i ett brottmål som behandlas av en utländsk myndighet, kan domstolen på begäran av den myndighet som beslutat om beslaget besluta att det beslagtagna vid behov får överlämnas till den utländska myndighet som framställt begäran, varvid denna ska åläggas att återlämna det beslagtagna när det inte längre behövs som bevis i målet. Domstolen kan dock bestämma att ett föremål, egendom eller en handling inte behöver återlämnas om detta är klart oändamålsenligt.

I fråga om beslag enligt denna paragraf gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms i 1—13 §, 14 § 1 mom., 15, 17 och 22 §, 23 § 3 och 4 mom. och 25 § i detta kapitel och i 3 kap. 1 § 2 mom. samt i 5 och 6 § och i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Bestämmelserna i detta kapitel om kopior av handlingar får tillämpas, om det är möjligt enligt bestämmelserna om begäran om rättslig hjälp eller lämnande av rättslig hjälp.

I fråga om begäran om frysning som inkommit från en medlemsstat i Europeiska unionen och som avses i lagen om verkställighet i Europeiska unionen av frysningsbeslut av egendom eller bevismaterial iaktas bestämmelserna i den lagen i stället för 1, 2 och 4 mom. I ett sådant fall får en begäran enligt 3 mom. framställas hos domstolen av en förundersökningsmyndighet eller av en åklagare.

I fråga om en bevisinhämtningsorder som inkommit från en medlemsstat i Europeiska unionen framställs begäran enligt 2 och 3 mom. till den domstol som avses i 10 § 2 mom. i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter

som ska användas i straffrättsliga förfaranden och om tillämpning av rambeslutet (729/2010).

22 §

Ändringssökande

I domstolens beslut om beslag eller om kopia av en handling får ändring sökas genom särskilda besvär. Besvär hindrar inte beslag eller att en handling kopieras.

Ändring får inte sökas i beslut om förlängning av giltighetstiden för beslag.

23 §

Återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag

Om flera i samband med behandlingen av åtalet gör anspråk på föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag och ska återlämnas, ska domstolen bestämma att tvisten om bättre rätt behandlas särskilt i den ordning som föreskrivs om rättegång i tvistemål. Domstolen ska samtidigt bestämma inom vilken tid talan ska väckas. Domstolen får dock pröva frågan om bättre rätt i samband med behandlingen av åtalet, om detta inte fördröjer handläggningen av målet.

Om åtal inte väcks och om flera gör anspråk på föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag och ska återlämnas, kan en anhållningsberättigad tjänsteman utsätta den tid för väckande av talan som avses i 1 mom. Efter det att domstolen eller den anhållningsberättigade tjänstemannen har utsatt tiden för väckande av talan ska egendom kvarhållas hos polisen till dess ärendet om bättre rätt har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller kvarhållandet före det annars har visat sig onödigt. Om talan inte väcks inom den nämnda tiden, får det med egendomen förfaras så som anges i 3 mom.

Om föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag ska återlämnas till ägaren eller någon annan som har rätt till dem efter det att beslaget hävts och om denne inte avhämtar det beslagtagna inom tre månader från polisens meddelande, övergår äganderätten till staten eller, om det beslagtagna är hittegoods,

till upphittaren i enlighet med hittegodslagen (778/1988).

Känner polisen inte till ägaren eller någon annan som har rätt till det föremål, den egendom eller den handling som ska återlämnas, ska polisen reda ut saken i möjligaste mån. Vid behov ska offentlig kungörelse användas. Gör ingen anspråk på det belagtagna inom sex månader efter kungörelsen, tillfaller det staten eller, om det är hittegoods, upphittaren i enlighet med hittegodslagen. Närmare föreskrifter om kungörandet meddelas av Polisstyrelsen.

24 §

Åtgärd som vidtas i stället för beslag

Föremål av ringa värde eller föremål vars innehav är straffbart kan genom beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman i stället för att tas i beslag förstöras, tas i bruk av staten eller säljas, om det är uppenbart att föremålen skulle dömas förverkade till staten och om de inte behövs som bevis i rättegång.

Åklagaren kan besluta om den åtgärd som avses i 1 mom., om han eller hon har fattat beslut om åtalseftergift med stöd av 1 kap. 7 eller 8 § i lagen om rättegång i brottmål eller något annat motsvarande lagrum och om det är uppenbart att föremålet skulle dömas förverkat till staten.

En åtgärd som avses i 1 mom. ska utföras bevisligen och den ska utan dröjsmål meddelas den från vilken eller hos vilken föremålet har omhändertagits, om han eller hon inte var på plats när föremålet omhändertogs.

I fråga om en åtgärd som avses i 1 mom. och parternas rätt att få ersättning iakttas 4 kap. i lagen om verkställighet av böter (672/2002) i tillämpliga delar. Över åtgärden ska protokoll upprättas eller anteckningar göras i någon annan handling.

25 §

Hänvisningsbestämmelse

Utöver detta kapitel ska iakttas vad som bestäms särskilt i lag om beslag och förstörande i stället för beslag.

8 kap.

Genomsökning

Genomsökning av platser

1 §

Definitioner

Genomsökning av platser enligt detta kapitel är husrannsakan, som kan vara allmän eller särskild, samt platsgenomsökning.

Med *allmän husrannsakan* avses genomsökning av hemfridskyddade platser som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen.

Med *särskild husrannsakan* avses genomsökning av ett sådant utrymme beträffande vilket det finns anledning att anta att genomsökningen kommer att omfatta information som de som avses i 17 kap. 23 § 1 mom. i rättegångsbalken inte får vittna om i rättegång eller som de som avses i 24 § 2 eller 3 mom. i nämnda kapitel får vägra röja och som med stöd av 7 kap. 3 § i denna lag inte får tas i beslag eller kopieras.

Med *platsgenomsökning* avses genomsökning av andra platser än sådana som avses i 2 eller 3 mom. trots att de inte är allmänt tillgängliga eller den allmänna tillgängligheten har begränsats eller hindrats vid tidpunkten för genomsökningen, eller genomsökning av ett fordon.

2 §

Förutsättningar för husrannsakan

Allmän husrannsakan eller särskild husrannsakan får företas på platser som innehas av den som är misstänkt för ett brott, om

1) det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex månader eller om omständigheter som anknyter till utdömande av samfundsbot utreds, och

2) det kan antas att vid genomsökningen påträffas följande som har anknytning till det brott som utreds:

a) föremål, egendom, handlingar eller information enligt 7 kap. 1 § 1 eller 2 mom. som ska tas i beslag,

b) handlingar som ska kopieras med stöd av 7 kap. 2 §,

c) egendom som ska beläggas med kvarstad, eller

d) omständigheter som kan ha betydelse för utredning av brottet.

På platser som inte innehas av den misstänkte får husrannsakan företas endast om brottet har begåtts eller den misstänkte har gripits där eller om det annars på synnerligen giltiga skäl kan antas att vid genomsökningen påträffas föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter som avses i 1 mom. 2 punkten.

3 §

Allmän husrannsakan för att söka efter en person

Allmän husrannsakan får företas för att få tag på en person som ska hämtas till förundersökning, gripas, anhållas eller häktas, hämtas till domstol eller instämmas som svarande i brottmål där eller föras till kroppsbesiktning, om genomsökningen sker på en plats som innehas av den eftersökta personen.

Allmän husrannsakan får företas någon annanstans än på en plats som innehas av den eftersökta personen endast om denne på synnerligen giltiga skäl kan antas befinna sig där.

4 §

Förutsättningar för platsgenomsökning

Platsgenomsökning får företas för att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter under de förutsättningar som föreskrivs i 2 § 1 mom. 2 punkten och för att söka efter en person som avses i 3 § 1 mom.

5 §

Närvaro vid husrannsakan

Vid husrannsakan ska om möjligt ett av den som förrättar genomsökningen utsett vittne vara närvarande.

Den hos vilken husrannsakan företas eller, om denne inte är närvarande, någon som bor,

arbetar eller annars lovligen vistas på platsen ska ges tillfälle att vara närvarande vid genomsökningen och att tillkalla vittne. Tillfälle att vara närvarande behöver inte ges om detta avsevärt fördröjer förrättningen. Om ingen av de nämnda personerna eller ett av dem tillkallat vittne har varit närvarande vid förrättningen, ska den hos vilken genomsökningen företogs utan dröjsmål underrättas om förrättningen och om rätten enligt 6 § att på begäran få en kopia av beslutet om genomsökning och rätten enligt 19 § att få en kopia av protokollet.

Vid husrannsakan får förrättaren anlita målsäganden, dennes ombud, en sakkunnig eller någon annan som kan lämna uppgifter som är nödvändiga för att syftet med genomsökningen ska nås. Förrättaren ska dock se till att personen i fråga inte får ta del av uppgifter om sekretessbelagda och övriga omständigheter i större utsträckning än vad som är nödvändigt.

Särskild husrannsakan får inte företas utan närvaro av ett genomsökningsombud.

6 §

Förfarandet vid husrannsakan

När husrannsakan inleds ska den person som avses i 5 § 2 mom. och som är närvarande informeras om syftet med genomsökningen och ges en kopia av beslutet om genomsökning. Om det ännu inte finns något skriftligt beslut, ska personen underrättas om rätten att på begäran få en kopia av beslutet.

Vid husrannsakan ska föreskrifterna i beslutet om genomsökning iakttas. Genomsökningen ska företas så att den inte medför större olägenhet eller skada än nödvändigt. Det utrymme där genomsökningen företas får vid behov öppnas med våld. När förrättningen har avslutats ska det utrymme som öppnats stängas på lämpligt sätt.

En person som finns på förrättningsplatsen får avlägsnas, om det är nödvändigt på grund av att han eller hon genom sitt uppträdande försvårar förrättningen eller äventyrar möjligheterna att uppnå syftet med den.

Husrannsakan får inte utan särskilda skäl förrättas mellan klockan 22 och 7.

7 §

Genomsökningsombud

För särskild husrannsakan ska det förordnas ett genomsökningsombud som ska se till att beslag eller kopiering av handlingar inte gäller information som avses i 1 § 3 mom.

8 §

Behörighetsvillkor för genomsökningsombud

Till genomsökningsombud ska utifrån personens samtycke förordnas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde eller någon annan sådan person med högre högskoleexamen som på grundval av sin sakkunskap och sina praktiska erfarenheter, med hänsyn till objektet för genomsökningen, är lämplig att vara genomsökningsombud i det aktuella fallet. Till genomsökningsombud får inte förordnas en person som är misstänkt eller åtalad eller som har dömts för ett brott som minskar hans eller hennes tillförlitlighet i uppdraget som genomsökningsombud.

I fråga om behörighetsvillkoren för genomsökningsombud i enskilda fall iakttas i tillämpliga delar vad som i 11 kap. 3 § i förundersökningslagen (805/2011) bestäms om behörighetsvillkoren för biträden.

Ett genomsökningsombud får inte utan tillstånd av den förordnande myndigheten sätta någon annan i sitt ställe. Ett förordnande kan återkallas av giltigt skäl.

9 §

Skyldigheter för genomsökningsombud

Genomsökningsombudet ska med omsorg och utan ogrundat dröjsmål övervaka att beslag och kopiering av handlingar inte gäller information som avses i 1 § 3 mom. Genomsökningsombudet ska vara närvarande vid särskild husrannsakan och följa hur åtgärderna för genomsökning vidtas.

Ett genomsökningsombud eller den som ombetts fullgöra ett sådant uppdrag får inte obehörigen röja en omständighet som han eller hon fått kännedom om under uppdraget eller när han eller hon ombads fullgöra det.

10 §

Arvode och ersättning till genomsökningsombud

Till genomsökningsombud betalas arvode och ersättning av statsmedel med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 17 och 18 § i rättshjälpslagen (257/2002) bestäms om arvodet och ersättningar till biträden.

Ett beslut om arvode eller ersättning till ett genomsökningsombud får överklagas. När ändring söks iakttas vad som bestäms om överklagande av beslut av domstolen i fråga.

11 §

Beaktande av den uppfattning som ett genomsökningsombud har

Den som förrättar en särskild husrannsakan ska på behörigt sätt beakta den uppfattning som genomsökningsombudet har om hur informationen lämpar sig som objekt för beslag och för kopiering av handling. Om sådant material tas i beslag, kopieras eller annars omhändertas i samband med en genomsökning i fråga om vilket genomsökningsombudet har motsatt sig beslag, kopiering eller omhändertagande, får materialet inte undersökas ytterligare utan det ska förseglas. Omtvistat material ska avgränsas på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på domstolsbehandlingen och tillräckligt för att tystnadsplikten och tystnadsrätten ska tillgodoses.

12 §

Domstolsbehandling av förseglat material

En anhållningsberättigad tjänsteman ska utan dröjsmål och senast inom tre dagar från förseglingen enligt 11 § till domstolen hänskjuta frågan om huruvida det förseglade materialet får undersökas eller tillgodogöras. Ärendet inleds vid domstolen genom en skriftlig ansökan där ärendet ska beskrivas tillräckligt exakt och till vilken förutom det förseglade materialet ska fogas det protokoll som avses i 19 §.

Ärenden som gäller förseglat material av görs av den domstol som är behörig att be-

handla åtal i saken. Innan åtal väckts får också den tingsrätt inom vars domkrets den plats där genomsökningen förrättats besluta om ärendet. Vid behandlingen är tingsrätten beslutför även när den består av ordföranden ensam.

Domstolen ska uppta ett ärende som gäller förseglat material till behandling utan dröjsmål och senast inom sju dagar från det att ärendet inkom till domstolen. Domstolen ska ge genomsökningsombudet och den som saken annars gäller tillfälle att bli hörda. Om de inte kan nås, får ärendet dock avgöras utan att de hörs.

Domstolen ska besluta om huruvida materialet eller en del av det kan tas i beslag eller kopieras. Domstolens beslut som gäller förseglat material får överklagas genom särskilda besvär. Om domstolens beslut överklagas, ska det material som besvären gäller hållas förseglat till dess ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. Besvären ska behandlas skyndsamt.

13 §

Öppnande och undersökning av enskilda handlingar

Angående öppnande och undersökning av enskilda handlingar som påträffats vid husrannsakan gäller 7 kap. 11 §. Vid särskild husrannsakan får handlingarna dock undersökas endast av genomsökningsombudet.

14 §

Tillämpliga bestämmelser vid platsgenomsökning

Om platsgenomsökningen gäller platser som inte är allmänt tillgängliga eller den allmänna tillgängligheten har begränsats eller hindrats vid tidpunkten för genomsökningen, ska vid genomsökningen iakttas 5, 6, 13, 16 och 19 § i tillämpliga delar.

15 §

Beslutsfattande vid genomsökning av platser

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om allmän husrannsakan och platsgenom-

sökning. Domstolen beslutar om särskild husrannsakan och förordnande av ett genomsökningsombud.

Om det vid en allmän husrannsakan eller en platsgenomsökning visar sig att genomsökningen gäller information som avses i 1 § 3 mom. eller om det är nödvändigt att skyndsamt företa särskild husrannsakan, kan en anhållningsberättigad tjänsteman besluta att särskild husrannsakan ska företas och att ett genomsökningsombud ska förordnas.

En polisman får utan beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman företa allmän husrannsakan och platsgenomsökning för att söka efter en person eller ta ett sådant föremål i beslag som har kunnat följas eller spåras direkt efter brottet. En polisman får utan beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman företa allmän husrannsakan och platsgenomsökning också när det är nödvändigt på grund av sakens brådskande natur.

16 §

Beslut om husrannsakan

I ett beslut om husrannsakan ska i möjligaste mån och tillräckligt exakt specificeras

- 1) de utrymmen som genomsökningen gäller,
- 2) de omständigheter utifrån vilka det anses finnas förutsättningar för genomsökning,
- 3) vad som söks vid genomsökningen, och
- 4) eventuella särskilda begränsningar för genomsökningen.

När sakens brådskande natur kräver det får en anhållningsberättigad tjänstemans beslut dokumenteras efter förrättningen.

17 §

Domstolsbehandling som gäller särskild husrannsakan

Beslut om särskild husrannsakan fattas av den domstol som är behörig att behandla åtal i saken. Innan åtal väckts får också den tingsrätt inom vars domkrets den plats som genomsökningen gäller är belägen besluta om genomsökning. Vid behandlingen är tingsrätten beslutför även när den består av ordföranden ensam.

Yrkande som gäller särskild husrannsakan framställs av en anhållningsberättigad tjänsteman. Yrkandet ska utan dröjsmål upptas till domstolsbehandling i närvaro av den som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman som är insatt i ärendet. Behandlingen kan också ske med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Ärendet avgörs utan att den person hos vilken särskild husrannsakan ska företas blir hörd.

Domstolens beslut om särskild husrannsakan får inte överklagas genom besvär. Den anhållningsberättigade tjänstemannen får anföra klagan över beslutet utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt.

18 §

Domstolsprövning av husrannsakan

På yrkande av den hos vilken husrannsakan har förrättats ska domstolen avgöra om det har funnits förutsättningar för husrannsakan eller om husrannsakan har genomförts på det sätt som 5 eller 6 § kräver. Yrkandet ska framställas inom 30 dagar från det att husrannsakan förrättades eller från den senare tidpunkt då den som framställer yrkandet fick veta att husrannsakan hade förrättats.

Bestämmelserna i 3 kap. 1 och 3 § om handläggning av häktningsyrkanden gäller i tillämpliga delar i fråga om behandling av yrkanden som gäller husrannsakan. Den som framställer yrkandet och den anhållningsberättigade tjänstemannen ska ges tillfälle att bli hörda.

Domstolsbeslut i ärenden enligt denna paragraf får överklagas.

19 §

Protokoll

Förrättaren ska utan ogrundat dröjsmål upprätta ett protokoll över husrannsakan. I protokollet ska med tillräcklig noggrannhet redogöras för förfarandet vid genomsökningen. Uttalanden av genomsökningsombudet ska dokumenteras i eller fogas till proto-

kollet i behövlig omfattning.

På begäran ska en kopia av protokollet ges till genomsökningsombudet och den hos vilken genomsökningen har förrättats. Vid behov ska en kopia lämnas även till andra personer som saken gäller.

Genomsökning av utrustning

20 §

Definition av genomsökning av utrustning

Med *genomsökning av utrustning* avses genomsökning av datainnehållet i datorer, teleterminalutrustning eller andra motsvarande tekniska anordningar eller informationssystem vid tidpunkten för genomsökning.

Genomsökning av utrustning får inte gälla förtroliga meddelanden. Bestämmelser om televlyssning, teleövervakning och teknisk observation i fråga om förtroliga meddelanden finns i 10 kap.

21 §

Förutsättningar för genomsökning av utrustning

Genomsökning av utrustning får företas, om

1) det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex månader eller om omständigheter som anknyter till utdömande av samfundsbot utreds, och

2) det kan antas att det vid genomsökning påträffas handlingar eller information enligt 7 kap. 1 § 1 eller 2 mom. som har anknytning till det brott som undersöks och som ska tas i beslag eller handlingar som ska kopieras med stöd av 7 kap. 2 §.

Genomsökning av utrustning får företas också för att återlämna en anordning till den som har rätt till den, om det finns anledning att anta att den har avhärts någon genom brott.

Ett beslut om genomsökning av en plats får utsträckas till att gälla även tekniska anordningar eller informationssystem på förrättningsplatsen, om det inte är fråga om genomsökning av en plats för att söka efter en person.

22 §

Omhändertagande av anordning

En polisman får omhänderta en teknisk anordning för genomsökning av utrustning. Efter genomsökningen ska anordningen utan ogrundat dröjsmål återlämnas till den från vilken den har tagits eller som annars har rätt till den.

Om genomsökning av utrustning inte kan företas utan dröjsmål, ska anordningen tas i beslag.

23 §

Skyldighet för innehavare av informationssystem att lämna uppgifter

Innehavaren av ett informationssystem, den som svarar för systemet eller någon annan person är skyldig att på begäran ge förundersökningsmyndigheten lösenord och andra motsvarande uppgifter som behövs för genomsökning av utrustning. Personen i fråga ska, om han eller hon önskar det, få ett skriftligt intyg över begäran.

Den som vägrar lämna de uppgifter som avses i 1 mom. kan förhöras i domstol så som bestäms i 7 kap. 9 § i förundersökningslagen.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte den som är misstänkt för brott och inte heller en person som avses i 7 kap. 3 § 1 eller 2 mom. och som har rätt eller skyldighet att vägra vittna.

24 §

Föreläggande att säkra data

Om det före en genomsökning av utrustning finns anledning att anta att data som kan ha betydelse för utredningen av det brott som undersöks går förklarade eller förändras, kan en anhållningsberättigad tjänsteman utfärda ett föreläggande att säkra data. Genom det åläggs den som innehar eller har bestämmanderätten över dessa data, dock inte den som är misstänkt för brott, att säkra uppgifterna så att de inte ändras. Föreläggandet kan gälla även data som kan antas inkomma till anordningen eller informationssystemet under den månad som följer efter det att föreläggandet

utfärdades. Personen i fråga ska på begäran ges ett skriftligt intyg över föreläggandet. I intyget ska de data som föreläggandet gäller specificeras.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller även sådana uppgifter i anslutning till ett meddelande förmedlat med hjälp av ett informationssystem vilka anger meddelandets ursprung, destination, färdväg och storlek samt tidpunkten för kommunikationen, dess längd och art och andra motsvarande omständigheter.

Förundersökningsmyndigheten har inte med stöd av ett sådant föreläggande att säkra data som avses i 1 mom. rätt att ta del av innehållet i ett meddelande, i uppgifter som avses i 2 mom. eller i andra lagrade uppgifter. Om flera tjänsteleverantörer har deltagit i förmedlingen av ett sådant meddelande som avses i 2 mom., har förundersökningsmyndigheten rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att identifiera tjänsteleverantörerna.

25 §

Giltighetstiden för ett föreläggande att säkra data

Ett föreläggande att säkra data utfärdas för tre månader åt gången. Föreläggandet kan förnyas, om det är nödvändigt för utredningen av brottet. Föreläggandet ska upphävas så snart det inte längre behövs.

26 §

Hemlighållande av föreläggande att säkra data

Den som fått ett föreläggande att säkra data är skyldig att hemlighålla det.

Till straff för brott mot tystnadsplikt som gäller föreläggande att säkra data döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

27 §

Genomsökning av utrustning på distans

Om ändamålsenlighetssynpunkter som gäl-

ler brottsutredningen eller om ärendets brådskande natur kräver det, får genomsökning av utrustning företas på distans, varvid genomsökningen företas utan att den utrustning som finns hos eller innehas av den person som genomsökningen gäller används.

28 §

Tillämpning av bestämmelserna om genomsökning av platser

När genomsökning av utrustning företas i samband med genomsökning av platser ska bestämmelserna om genomsökning av platser tillämpas. I övriga fall ska i fråga om närvaro, förfarandet, genomsökningsombud, öppnande och undersökning av handlingar samt protokoll 5—13 och 19 § iaktas i tillämpliga delar.

29 §

Beslut om genomsökning av utrustning

Om genomsökning av utrustning beslutar en anhållningsberättigad tjänsteman eller, i brådskande situationer som avses i 15 § 3 mom., en polisman med iakttagande av 16 § i tillämpliga delar. Om det är fråga om information som avses i 1 § 3 mom., ska bestämmelserna om särskild husrannsakan i 15 § 1 och 2 mom. och 17 § iaktas i tillämpliga delar.

Genomsökning av personer

30 §

Olika former av genomsökning av personer

Genomsökning av personer kan vara

1) *kroppsvsitation*, som omfattar en undersökning av vad den visiterade har i sina kläder eller annars bär på sig eller har i de föremål han eller hon för med sig, eller

2) *kroppsbesiktning*, som omfattar granskning av den undersöktes kropp, tagande av blodprov eller andra prov eller annan undersökning av personens kropp.

31 §

Förutsättningar för kroppsvsitation

För att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter får under de förutsättningar som anges i 2 § 1 mom. 2 punkten kroppsvsitation företas på den som är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex månader,

2) lindrig misshandel,

3) snatteri, lindring förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld av motordrivet fortskaffningsmedel, innehav av inbrottsredskap, lindrigt alkoholbrott,

4) lindrig skadegörelse, eller

5) lindrigt bedrägeri.

På en annan än den som är misstänkt för brott får kroppsvsitation företas endast om det på synnerligen giltiga skäl kan antas att genom kroppsvsitationen påträffas i 2 § 1 mom. 2 punkten avsedda föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter.

32 §

Förutsättningar för kroppsbesiktning

På den som är misstänkt för brott får under de förutsättningar som anges i 2 § 1 mom. 2 punkten företas kroppsbesiktning för att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter, om han eller hon på sannolika skäl är misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år eller för rattfylleri eller straffbart bruk av narkotika. Om det inte finns sannolika skäl för en misstanke, får kroppsbesiktning företas på en misstänkt endast om det på synnerligen giltiga skäl kan antas att föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter som avses i den nämnda punkten påträffas.

Om det har begåtts ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, får kroppsbesiktning som behövs för att bestämma DNA-profilen, för att ta ett krutröksprov eller för att utföra någon annan motsvarande undersökning också utan

samtycke av personen i fråga företas på den som inte misstänks för brottet i fråga. För en sådan kroppsbesiktning förutsätts att undersökningen är av synnerligen stor betydelse för utredning av brottet på grund av att det skulle vara omöjligt eller väsentligt svårare att utreda brottet med hjälp av metoder som inte i lika hög grad ingriper i den persons rättigheter som undersökningen gäller. DNA-profilerna och de motsvarande undersökningsresultaten ska utplånas och de förvarade proven förstöras när ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

33 §

Förrättande av genomsökning av personer

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om genomsökning av personer. En polisman får dock utan beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman företa genomsökning för att ta ett sådant föremål i beslag som har kunnat följas eller spåras direkt efter brottet, om omedelbar genomsökning är nödvändig på grund av ärendets brådskande natur eller om det är fråga om kroppsbesiktning som avses i 9 kap. 2 § 1 mom. I fråga om genomsökning av personer gäller i övrigt 6, 13 och 19 § i detta kapitel i tillämpliga delar.

Om genomsökningen av en person är omfattande, ska den företas i ett särskilt utrymme som reserverats för detta. Om genomsökningen företas av någon annan än en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, ska i möjligaste mån ett vittne som utsetts av den tjänsteman som beslutat om genomsökningen vara närvarande. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får utföra undersökningar som kräver medicinsk sakkunskap.

Kroppsbesiktning får inte på någon förrättas av en person av motsatt kön som inte är en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Detsamma gäller kroppsvisitation där händerna rör vid den visiterades kropp eller hans eller hennes kroppsliga integritet kränks på något annat motsvarande sätt. En person av motsatt kön som inte är en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården får dock förrätta kroppsbesiktning

som enbart innebär att salivprov tas eller utandningsprov görs. Vid annan kroppsbesiktning än blodprov, salivprov, klinisk undersökning av berusningstillstånd och utandningsprov får inga andra av motsatt kön vara närvarande.

Kroppsbesiktning får inte orsaka den som besiktningen gäller nämnvärd olägenhet för hälsan.

Tillämpning av annan lagstiftning

34 §

Hänvisningsbestämmelse

Utöver detta kapitel gäller vad som i fråga om genomsökning föreskrivs särskilt i lag.

9 kap.

Tvångsmedel i samband med särskilda undersökningsmetoder

1 §

Avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt

För att säkerställa utredningen av ett brott får

- 1) byggnader eller rum stängas,
- 2) tillträde till ett bestämt område eller tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt förbjudas och förbud utfärdas mot att flytta ett föremål eller vidta någon annan motsvarande åtgärd.

I fråga om avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt gäller i tillämpliga delar vad som i 7 kap. bestäms om beslag.

2 §

Prov för att konstatera intag av alkohol eller andra berusningsmedel

En polisman kan ålägga föraren av ett motorfordon och den som utför något annat uppdrag som nämns i 23 kap. i strafflagen att genomgå ett prov för att konstatera om han eller hon eventuellt har intagit alkohol eller något annat berusningsmedel. Om personen vägrar genomgå provet eller om det

behövs för att säkerställa provtagningen eller möjligheterna att få ett tillförlitligt provresultat får kroppsbesiktning företas. För denna besiktning behövs det inte något beslut av en anhållningsberättigad tjänsteman. Provet ska göras på ett sådant sätt och med en sådan metod att provtagningen inte medför onödig eller oskälig olägenhet för den som undersöks.

Tull- och gränsbevakningsmän samt tjänstemän som av Trafiksäkerhetsverket har förordnats att övervaka trafiken har samma befogenheter som polismän enligt 1 mom. när de fullgör sitt uppdrag.

3 §

Upptagande av signalement

Av den som är misstänkt för brott får en polisman för identifiering, utredning av brott och registrering av brottslingar ta finger-, hand- och fotavtryck, handstils-, röst- och luktprov samt fotografier och ta upp kännemärken (*signalement*).

Av vägande skäl som gäller brottsutredningen får en polisman för identifiering och utredning av brott ta signalement även av den som inte är misstänkt för brott, om det är fråga om ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. Dessa signalement får inte användas för undersökning av andra brott än det som utreds och de får inte heller förvaras eller registreras för något annat ändamål.

I fall som avses i 1 och 2 mom. får signalement också upptas av en för uppgiften utbildad tjänsteman vid en polisenhet som chefen för polisenheten förordnat att göra det.

4 §

Bestämning och registrering av DNA-profiler

På den som är misstänkt för brott får företas kroppsbesiktning som behövs för bestämning av DNA-profilen, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex månader.

På den som genom en lagakraftvunnen dom konstaterats ha begått ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse

i minst tre år får, när personen avtjänar straff för brottet i ett fängelse eller på grund av sitt sinnestillstånd inte har dömts till straff och vårdas på sinnessjukhus, företas kroppsbesiktning som behövs för att bestämma DNA-profilen, om inte DNA-profilen redan har bestämts vid förundersökningen av brottet.

För utförande av uppgifter som anges i 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) får DNA-profiler registreras i polisens personregister. DNA-profiler som innehåller uppgifter om den registrerades andra personliga egenskaper än kön får dock inte registreras. Bestämmelser om utplåning av DNA-profiler ur registret finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

1 §

Tillämpningsområde

I samband med förundersökning får man i hemlighet för dem åtgärden riktas mot användning av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, användning av informationskällor och kontrollerade leveranser. Bestämmelser om användningen av dessa metoder för att förhindra eller avslöja brott finns i polislagen.

Vad som i detta kapitel föreskrivs om förundersökningsmyndighetens eller en förundersökningstjänstemans rätt att använda tvångsmedel gäller med undantag av täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor förutom polisen även gränsbevakningsmyndigheterna, tullmyndigheterna och de militära myndigheterna enligt vad som föreskrivs särskilt om detta i lag.

2 §

Förutsättningar för användning av hemliga tvångsmedel

En allmän förutsättning för att hemliga tvångsmedel ska få användas är att det kan antas att man på det sättet får information som behövs för att utreda ett brott.

Utöver vad som föreskrivs nedan om de särskilda förutsättningarna för att använda hemliga tvångsmedel får teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av en person, teknisk observation av utrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor och kontrollerade leveranser användas bara om de kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av ett brott. För täckoperation, bevisprovokation genom köp och bostadsavlyssning krävs det dessutom att metoden är nödvändig för att ett brott ska kunna utredas.

Användningen av ett hemligt tvångsmedel ska avslutas inom den tid som anges i beslutet, om syftet med användningen har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för att använda metoden.

Teletvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Med *teleavlyssning* avses att ett meddelande som tas emot av eller sänds från en viss teleadress eller teleterminalutrustning genom ett sådant allmänt kommunikationsnät eller ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät som avses i kommunikationsmarknadslagen avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt för utredning av innehållet i meddelandet och de identifieringsuppgifter i anslutning till det som avses i 6 §. Teleavlyssning får riktas endast mot meddelanden från eller meddelanden avsedda för en person som är misstänkt för brott.

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att utföra teleavlyssning av en teleadress eller teleterminalutrustning som en

misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om personen är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

4) grov spridning av barnpornografisk bild, 5) grovt sexuellt utnyttjande av barn,

6) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter,

7) grovt ordnande av olaglig inresa, grovt frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan,

8) grovt rån, grov utpressning,

9) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

11) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av terrorism,

12) grov skadegörelse,

13) grovt bedrägeri, grovt ocker,

14) grov penningförfalskning,

15) grov miljöförstöring, eller

16) grovt narkotikabrott.

Tillstånd till teleavlyssning kan också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

1) grovt givande av muta,

2) grov förskingring,

3) grovt skattebedrägeri, grovt subventionsbedrägeri,

4) grov förfalskning,

5) grov oredlighet som gäldenär, grovt gäldenärsbedrägeri,

- 6) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning,
- 7) grovt regleringsbrott,
- 8) grovt missbruk av insiderinformation, grov kursmanipulation, eller
- 9) grovt tullredovisningsbrott.

En förutsättning för tillstånd enligt 3 mom. är dessutom att det genom brottet har eftersträvat synnerligen stor vinning och att brottet har begåtts särskilt planmässigt.

Tillstånd till teleavlyssning kan beviljas också när någon är skäligen misstänkt för grovt koppleri där synnerligen stor vinning har eftersträvat och brottet har begåtts särskilt planmässigt eller brottet är sådant som avses i 20 kap. 9 a § 1 mom. 3 eller 4 punkten i strafflagen.

4 §

Inhämtande av information i stället för teleavlyssning

Om det är sannolikt att i 3 § avsedda meddelanden och tillhörande identifieringsuppgifter inte längre är tillgängliga genom teleavlyssning, kan förundersökningsmyndigheten trots förbudet enligt 7 kap. 4 § beviljas tillstånd att under de förutsättningar som anges i 3 § i detta kapitel beslagta eller kopiera dem hos ett teleföretag eller en samslutningsabonnent.

Om inhämtandet av information för utredning av innehållet i ett meddelande riktas mot en personlig teknisk anordning som lämpar sig för att sända och ta emot meddelanden och finns i direkt anslutning till teleterminalutrustning eller mot förbindelsen mellan en sådan anordning och teleterminalutrustning, kan förundersökningsmyndigheten beviljas tillstånd till inhämtande av information i stället för teleavlyssning, om de förutsättningar som anges i 3 § finns.

5 §

Beslut om teleavlyssning och annat motsvarande inhämtande av information

Beslut om teleavlyssning och om inhämtande av information enligt 4 § ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Tillstånd kan beviljas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för teleavlyssningen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleavlyssningen,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för teleavlyssningen och annat motsvarande inhämtande av information.

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät som avses i 3 § eller som har mottagits till en sådan adress eller sådan utrustning och att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att det tillfälligt förhindras att adressen eller utrustningen används. Med *identifieringsuppgifter* avses i 2 § 8 punkten i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation avsedda uppgifter om ett meddelande vilka kan förknippas med en abonnent eller användare och behandlas i kommunikationsnäten för att överföra, distribuera eller tillhandahålla meddelanden.

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om personen är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av

en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

- 3) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 4) narkotikabrott,
- 5) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 6) grovt tullredovisningsbrott, eller
- 7) grovt döljande av olagligt byte.

Bestämmelser om utlämnande av ett nätmeddelandes identifieringsuppgifter finns i 17 § i lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003).

7 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som är misstänkt för brott, en målsägande, ett vittne eller någon annan person får förundersökningsmyndigheten rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som den berörda personen innehar, om det finns skäl att misstänka

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 2) ett brott som har medfört att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,
- 3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller hemfridsbrott som avses i 24 kap. 1 § 3 punkten i den lagen, om brottet begåtts genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,
- 4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begåtts genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen, eller
- 5) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

Om förundersökningen gäller ett brott som har medfört någons död, kräver teleövervakningen mot en teleadress eller teleterminalutrustning som denne innehaft inte samtycke av den avlidnes rättsinnehavare.

8 §

Inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att i syfte att nå en misstänkt inhämta lägesuppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustning som personen i fråga innehar eller annars kan antas använda, om han eller hon är skäligen misstänkt för ett brott som avses i 6 § 2 mom. och det dessutom finns skäl att misstänka att personen håller sig undan eller annars undviker förundersökning eller rättegång. Förundersökningsmyndigheten kan dessutom beviljas tillstånd att inhämta lägesuppgifterna i syfte att nå en person som dömts till ovillkorligt fängelsestraff, om det finns anledning att misstänka att denne håller sig undan eller annars undviker verkställighet av straff och lägesuppgifterna kan antas vara synnerligen viktiga för att personen ska nås.

9 §

Beslut om teleövervakning

På yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman ska domstolen besluta om teleövervakning enligt 6 §, 7 § 1 mom. 1, 4 och 5 punkten och 2 mom. samt 8 §. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att tvångsmedlet började användas.

En anhållningsberättigad tjänsteman ska besluta om teleövervakning som avses i 7 § 1 mom. 2 och 3 punkten.

Tillstånd kan meddelas för högst en månad åt gången, och det kan beviljas så att det gäller även en viss tid före beslutet vilken kan vara längre än en månad.

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den

misstänkte och förutsättningarna för teleövervakning grundar sig på,

4) den misstänktes, en målsägandes, ett vittnes eller någon annan persons samtycke, om detta är ett villkor för teleövervakningen,

5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

6) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,

7) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,

8) eventuella begränsningar och villkor för teleövervakningen.

10 §

Inhämtande av basstationsuppgifter och dess förutsättningar

Med *inhämtande av basstationsuppgifter* avses inhämtande av information om teleadresser och teleterminalutrustning som redan är eller kommer att bli registrerade i ett telesystem via en viss basstation.

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att inhämta basstationsuppgifter som gäller den förmodade brottstidpunkten från en basstation som finns i närheten av den förmodade brottsplatsen, när det finns skäl att misstänka ett brott som avses i 6 § 2 mom. Av särskilda skäl kan tillstånd beviljas även för någon annan tid eller någon annan plats som är av betydelse för utredning av brottet.

11 §

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om inhämtande av basstationsuppgifter till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att tvångsmedlet började användas.

I ett yrkande och i ett beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska följande nämnas:

1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,

2) de fakta som förutsättningarna för inhämtande av basstationsuppgifter grundar sig på,

3) den tidsperiod som beslutet gäller,

4) den basstation som beslutet gäller,

5) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet när uppgifterna inhämtas,

6) eventuella begränsningar och villkor för inhämtandet.

Systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation

12 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Med *observation* avses iakttagande av en viss person i hemlighet i syfte att inhämta information. Vid observation får en kamera eller någon annan motsvarande teknisk anordning trots 24 kap. 6 § i strafflagen användas för att göra eller uppta visuella iakttagelser.

Med *systematisk observation* avses annan än kortvarig observation av en brottsmisstänkt person.

Förundersökningsmyndigheten får systematiskt observera en person som misstänks för brott, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller för stöld eller häleri.

Observation enligt denna paragraf får inte riktas mot utrymmen som används för stadigvarande boende. Tekniska anordningar får inte användas vid observation eller systematisk observation riktad mot hemfridskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen.

13 §

Beslut om systematisk observation

Beslut om systematisk observation ska fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Beslut om systematisk observation får fattas för högst sex månader åt gången.

Beslut om systematisk observation ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för systematisk observation grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid,
- 5) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av observationen,
- 6) eventuella begränsningar och villkor för den systematiska observationen.

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Med *förtäckt inhämtande av information* avses inhämtande av information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla polismannens uppdrag.

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 5) grovt tullredovisningsbrott, eller
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

Förtäckt inhämtande av information är inte tillåtet i bostäder ens med bostadsinnehavarens medverkan.

15 §

Beslut om förtäckt inhämtande av information

Beslut om förtäckt inhämtande av information ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen, chefen för

en polisinrättning eller en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information.

Beslut om förtäckt inhämtande av information ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat,
- 2) den polisenhet som genomför inhämtandet och den polisman som ansvarar för inhämtandet,
- 3) det misstänkta brottet,
- 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,
- 5) de fakta som brottsmisstanken grundar sig på,
- 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för inhämtandet.

Vid förändrade omständigheter ska beslutet vid behov ses över.

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Med *teknisk avlyssning* avses att en brottsmisstänkt persons samtal eller meddelande som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, trots 24 kap. 5 § i strafflagen avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller den misstänkta verksamheten.

Förundersökningsmyndigheten får rikta teknisk avlyssning mot en person som är misstänkt för brott och befinner sig utanför ett utrymme som används för stadigvarande boende och mot en misstänkt som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan utföras så att den riktas mot ett utrymme eller någon annan plats som den misstänkte sannolikt kan antas befinna sig i eller på eller besöka.

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller
- 4) grovt tullredovisningsbrott.

17 §

Bostadsavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot ett utrymme som används för stadigvarande boende och där den som är misstänkt för brott sannolikt befinner sig (*bostadsavlyssning*). Det krävs dessutom att personen är skäligen misstänkt för

- 1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen,
- 2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri,
- 3) högförräderi, grovt högförräderi,
- 4) grovt sexuellt utnyttjande av barn,
- 5) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter,
- 6) grov människohandel,
- 7) grovt rån,
- 8) grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,
- 9) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av terrorism, eller
- 10) grovt narkotikabrott.

18 §

Beslut om teknisk avlyssning

Beslut om bostadsavlyssning och om teknisk avlyssning som riktas mot en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott ska

fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

En anhållningsberättigad tjänsteman ska besluta om annan än i 1 mom. avsedd teknisk avlyssning.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i beslut om teknisk avlyssning ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för den tekniska avlyssningen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som avlyssningen riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av avlyssningen,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska avlyssningen.

19 §

Optisk observation och dess förutsättningar

Med *optisk observation* avses att man trots 24 kap. 6 § i strafflagen iakttar eller gör upptagningar av en misstänkt eller av ett utrymme eller någon annan plats med kamera eller andra utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror.

Optisk observation får inte riktas mot ett utrymme som används för stadigvarande boende.

Förundersökningsmyndigheten får rikta optisk observation mot en person som är misstänkt för brott och befinner sig utanför ett utrymme som används för stadigvarande boende och mot en misstänkt som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Observationen kan utföras så att den riktas mot ett utrymme eller någon annan plats som den misstänkte sannolikt kan antas befinna sig i eller på eller besöka.

En förutsättning för optisk observation av hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen och av en misstänkt som berö-

vats sin frihet på grund av brott är att det finns skäl att misstänka ett brott som avses i 16 § 3 mom. i detta kapitel. För annan optisk observation krävs det att den misstänkte är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

20 §

Beslut om optisk observation

Beslut om optisk observation ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman, om observationen riktas mot en hemfridsskyddad plats som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen eller mot en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott.

En anhållningsberättigad tjänsteman ska besluta om annan än i 1 mom. avsedd optisk observation.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om optisk observation ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för den optiska observationen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som observationen riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den optiska observationen,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den optiska observationen.

21 §

Teknisk spårning och dess förutsättningar

Med *teknisk spårning* avses att förflyttning av föremål, ämnen eller egendom spåras med hjälp av radiosändare som fästs eller som redan finns på objektet eller med hjälp av någon annan liknande teknisk anordning, metod eller programvara.

Förundersökningsmyndigheten får rikta teknisk spårning mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en misstänkt antas inneha eller använda, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

Om syftet med teknisk spårning är att följa hur en misstänkt förflyttar sig genom att en spårningsanordning fästs i de kläder som personen bär eller i ett föremål som personen bär med sig (*teknisk spårning av en person*), får åtgärden genomföras bara om personen är skäligen misstänkt för ett brott som avses i 16 § 3 mom.

22 §

Beslut om teknisk spårning

Beslut om teknisk spårning av en person ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om sådan spårning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att tvångsmedlet började användas.

Beslut om annan teknisk spårning än teknisk spårning av en person fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst sex månader åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk spårning ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för den tekniska spårningen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det föremål, det ämne eller den egendom som åtgärden riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska spårningen,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska spårningen.

23 §

Teknisk observation av utrustning samt dess förutsättningar

Med *teknisk observation av utrustning* avses att en funktion, informationsinnehållet eller identifieringsuppgifterna i en dator eller i en liknande teknisk anordning eller i dess programvara på något annat sätt än enbart genom sinnesförmimmelser observeras, upp-tas eller behandlas på något annat sätt för att utreda omständigheter som är av betydelse för utredningen av ett brott.

Genom teknisk observation av utrustning får information om innehållet i ett meddelande eller om identifieringsuppgifter som avses i 6 § 1 mom. inte inhämtas.

Förundersökningsmyndigheten får rikta teknisk observation av utrustning mot en i 1 mom. avsedd dator eller en liknande teknisk anordning eller dess programvara som en person som är misstänkt för brott sannolikt använder, om personen är skäligen misstänkt för ett brott som avses i 16 § 3 mom.

24 §

Beslut om teknisk observation av utrustning

Beslut om teknisk observation av utrustning ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om sådan observation till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att tvångsmedlet började användas.

Tillstånd kan ges för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk observation av utrustning ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för den tekniska observationen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) den tekniska anordning eller programvara som åtgärden riktas mot,

6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av observationen,

7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska observationen av utrustning.

25 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

Förundersökningsmyndigheten får med en teknisk anordning inhämta identifieringsuppgifterna för en teleadress eller teleterminalutrustning, om det finns skäl att misstänka ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

För inhämtande av de uppgifter som avses i 1 mom. får förundersökningsmyndigheten bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för att identifiera teleadresser och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven enligt detta moment och att den tekniska anordningen inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller tjänster.

Beslut om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

26 §

Installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara

En förundersökningstjänsteman har rätt att fästa en anordning, metod eller programvara som används för teknisk observation på föremål, ämnen, egendom, i utrymmen och andra platser eller informationssystem som åtgärden riktas mot, om det behövs för observationen. För att installera, ta i bruk och avinstallera anordningen, metoden eller programvaran har förundersökningstjänstemannen då rätt att i hemlighet ta sig in i ett ovan nämnt utrymme eller på en ovan nämnd plats eller i ett ovan nämnt informationssystem samt att

kringgå, låsa upp eller på något annat motsvarande sätt tillfälligt passera eller störa objektens eller informationssystemens säkerhetssystem. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

Anordningar, metoder och programvara som används för teknisk observation får installeras i utrymmen som används för stadigvarande boende endast om domstolen har gett tillstånd till det på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

*Täckoperationer och bevisprovokation
genom köp*

27 §

*Täckoperationer och förutsättningar för
sådana*

Med *täckoperation* avses planmässigt inhämtande av information om en viss person eller om personens verksamhet genom infiltration, där falska, vilseledande eller förtäcpta uppgifter eller registeranteckningar används eller falska handlingar framställs eller används för att förvärva förtroende som behövs för inhämtandet av information eller för att förhindra att inhämtandet av information avslöjas.

Polisen får rikta en täckoperation mot en person som är misstänkt för brott, om denne är skäligen misstänkt för något annat i 3 § avsett brott än grovt tullredovisningsbrott eller för ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen. En förutsättning är dessutom att inhämtandet av information måste anses vara behövligt på grund av att den brottsliga verksamheten är planmässig, organiserad eller yrkesmässig eller på grund av att det kan antas att den fortsätter eller upprepas.

Polisen får rikta en datanätsbaserad täckoperation mot en misstänkt, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller om det är fråga om ett brott som avses i 17 kap. 19 § i strafflagen.

En täckoperation får företas i en bostad endast om tillträdet till eller vistelsen i bostaden sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

28 §

Brottsförbud

En polisman som företar en täckoperation får inte begå brott eller ta initiativ till ett brott.

Om en polisman som företar en täckoperation begår en trafikförseelse, en ordningsförseelse eller något annat jämförbart brott för vilket det föreskrivna straffet är ordningsbot, går polismannen fri från straffansvar, om gärningen har varit nödvändig för att syftet med täckoperationen ska nås eller för att inhämtandet av information inte ska avslöjas.

29 §

Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser

Om en polisman som företar en täckoperation under sitt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet skaffar lokaler eller fordon eller andra sådana hjälpmedel, transporterar personer, föremål eller ämnen, sköter ekonomiska angelägenheter eller bistår den kriminella sammanslutningen på andra med dessa jämförbara sätt, går denne fri från straffansvar, om det på synnerligen giltiga skäl har kunnat antas att

1) åtgärden genomförs också utan polismannens medverkan,

2) polismannens verksamhet inte äventyrar eller skadar någons liv, hälsa eller frihet eller orsakar betydande fara för eller skada på egendom, och

3) biståndet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med täckoperationen.

En polisman som företar en täckoperation får delta i ombesörjandet av en sådan försändelse som är föremål för en kontrollerad leverans enligt 41 §, om deltagandet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med den kontrollerade leveransen.

30 §

*Framställning om och plan för
en täckoperation*

I en framställning om täckoperation ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den person, tillräckligt specificerad, som är föremål för inhämtandet av information,
- 3) det brott, tillräckligt specificerat, som ska utredas,
- 4) syftet med täckoperationen,
- 5) behovet av täckoperationen,
- 6) övriga uppgifter som behövs för att bedöma förutsättningarna för täckoperationen.

Över genomförandet av en täckoperation ska en sådan skriftlig plan göras upp som innehåller väsentlig och tillräckligt detaljerad information för beslutsfattandet om och genomförandet av täckoperationen. Vid förändrade omständigheter ska planen vid behov ses över.

31 §

Beslut om en täckoperation

Beslut om en täckoperation ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller chefen för skyddspolisen. Chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen, chefen för polisinspektionen eller en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information ska besluta om täckoperationer som genomförs uteslutande i datanät.

Beslut om en täckoperation kan meddelas för högst sex månader åt gången.

Beslut om en täckoperation ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den polisenhet som genomför täckoperationen och den polisman som ansvarar för genomförandet,
- 3) identifikationsuppgifterna för de polismän som genomför täckoperationen,
- 4) det misstänkta brottet,
- 5) den brottsmisstänkta person som är föremål för täckoperationen,
- 6) de fakta som brottsmisstanken och förutsättningarna för täckoperationen grundar sig på,
- 7) täckoperationens syfte och genomförandeplan,
- 8) beslutets giltighetstid,
- 9) huruvida åtgärder enligt 29 § får utföras inom ramen för täckoperationen och de fakta

som åtgärderna grundar sig på samt eventuella begränsningar och villkor för täckoperationen.

Vid förändrade omständigheter ska beslutet vid behov ses över. Beslut om avslutande av en täckoperation ska fattas skriftligen.

32 §

Beslut om förutsättningarna för täckoperation

Den polisman som fattat beslut om en täckoperation ska låta domstolen avgöra om det finns sådana förutsättningar för en täckoperation som avses i 27 § 2 mom.

33 §

Utvidgad täckoperation

Om det under en täckoperation framgår att det finns skäl att utöver det brott som ligger till grund för täckoperationen misstänka ett annat, i 27 § 2 mom. avsett brott med direkt anknytning till det första brottet, som misstänks ha begåtts av den person som är föremål för täckoperationen och för vars utredning det omedelbart bör företas en täckoperation, får den polisman som företar täckoperationen utvidga operationen till att omfatta även utredning av det brottet. Frågan om utvidgning av täckoperationen ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till den polisman som fattat beslutet om täckoperationen.

Om det under en täckoperation framgår att det finns skäl att misstänka att ett i 27 § 2 mom. avsett brott har begåtts av någon annan än den person som är föremål för täckoperationen och för vars utredning en täckoperation omedelbart bör riktas mot den andra personen, får den polisman som företar täckoperationen utvidga operationen också till den personen. Frågan om utvidgning av täckoperationen ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till domstolen för behandling i syfte att avgöra om förutsättningarna för en täckoperation enligt det momentet finns. Frågan

om utvidgning av en täckoperation som företas uteslutande i datanät ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till den polisman som beslutat om täckoperationen.

34 §

Bevisprovokation genom köp och dess förutsättningar

Med *bevisprovokation genom köp* avses ett köpeanbud eller ett köp av ett föremål, ett ämne, egendom eller en tjänst som polisen gör för att få i sin besittning eller finna bevis i ett brottmål eller vinningen av ett brott eller ett föremål, ett ämne eller egendom som avhänts någon genom ett brott eller som domstolen kan förklara förverkat eller förverkad eller som annars kan bidra till utredningen i brottmålet. För köp av annat än ett provparti krävs det att köpet är nödvändigt för att genomföra bevisprovokationen.

Bevisprovokation genom köp får genomföras om det finns skäl att misstänka ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller stöld eller häleri och det är sannolikt att något av de mål som nämns i 1 mom. kan uppnås genom åtgärden.

Den som genomför bevisprovokationen får utföra bara sådant inhämtande av information som är nödvändigt för att genomföra bevisprovokationen. Bevisprovokationen genom köp ska genomföras så att den inte får den person som är föremål för åtgärden eller någon annan att begå ett brott som han eller hon inte annars skulle begå.

Bevisprovokation genom köp är tillåten i en bostad bara om tillträdet till eller vistelsen i bostaden sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Det föreskrivs särskilt om husransakan.

35 §

Beslut om bevisprovokation genom köp

Beslut om bevisprovokation genom köp ska fattas av chefen för centralkriminalpoli-

sen eller chefen för skyddspolisen. Beslut om bevisprovokation genom köp som gäller sälj-
anbud uteslutande till allmänheten får fattas också av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information.

Beslut om bevisprovokation genom köp kan meddelas för högst två månader åt gången.

Beslut om bevisprovokation genom köp ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet,
- 2) den misstänkte eller någon annan som är föremål för bevisprovokationen,
- 3) de fakta som brottsmisstanken och förutsättningarna för bevisprovokationen grundar sig på,
- 4) de föremål, de ämnen, den egendom eller de tjänster som är föremål för bevisprovokationen,
- 5) syftet med bevisprovokationen,
- 6) tillståndets giltighetstid,
- 7) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av bevisprovokationen,
- 8) eventuella begränsningar och villkor för bevisprovokationen.

36 §

Plan för genomförande av bevisprovokation genom köp

Över genomförandet av bevisprovokation genom köp ska det upprättas en skriftlig plan, om detta behövs med hänsyn till operationens omfattning eller andra motsvarande skäl.

Vid förändrade omständigheter ska planen för genomförande av bevisprovokationen vid behov ses över.

37 §

Beslut om genomförande av bevisprovokation genom köp

Beslut om genomförande av bevisprovokation genom köp ska fattas skriftligen. Beslutet ska fattas av en anhållningsberättigad

tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information och som ansvarar för genomförande av bevisprovokationen.

I beslutet ska följande nämnas:

1) den polisman och domstol som beslutat om bevisprovokationen samt beslutens datum och innehåll,

2) den polisenhet som genomför bevisprovokationen,

3) identifikationsuppgifterna för de polismän som genomför bevisprovokationen,

4) hur det har säkerställts att bevisprovokationen inte får den som är föremål för åtgärden eller någon annan att begå ett brott som denne annars inte skulle begå,

5) eventuella begränsningar och villkor för genomförandet.

Om åtgärden inte tål uppskov, behöver ett beslut som avses i 2 mom. inte upprättas i skriftlig form före operationen. Beslutet ska dock utan dröjsmål upprättas i skriftlig form efter operationen.

Vid förändrade omständigheter ska beslutet om genomförande av bevisprovokationen vid behov ses över.

38 §

Säkerheten för en polisman vid förtäckt inhämtande av information, en täckoperation och vid bevisprovokation genom köp

En anhållningsberättigad tjänsteman får besluta att en polisman som ska genomföra förtäckt inhämtande av information, en täckoperation eller bevisprovokation genom köp ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att polismannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga polismannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för delaktiga, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller lämnats därhän.

Användning av informationskällor samt kontrollerade leveranser

39 §

Användning av informationskällor och förutsättningar för styrd användning av informationskällor

Med användning av informationskällor avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för utredning av ett brott av personer som inte hör till polisen eller till någon annan förundersökningsmyndighet (*informationskälla*).

Polisen får be att en för ändamålet godkänd informationskälla som har lämpliga personliga egenskaper och är registrerad och har samtyckt till inhämtandet av information inhämtar den information som avses i 1 mom. (*styrd användning av informationskällor*).

Vid styrd användning av informationskällor får en informationskälla inte ombes att inhämta information på ett sådant sätt som förutsätter utövande av myndighetsbefogenheter eller som äventyrar informationskällans eller någon annans liv eller hälsa. Innan styrd användning av informationskälla inleds ska informationskällan upplysas om sina rättigheter och skyldigheter, i synnerhet om vad som är tillåten och förbjuden verksamhet enligt lag. Informationskällans säkerhet ska vid behov tryggas under och efter inhämtandet av information.

Bestämmelser om registrering av uppgifter om informationskällor och om betalning av arvode finns i polislagen.

40 §

Beslut om styrd användning av informationskällor

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen, chefen för en polisinrättning eller av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information.

Beslut om styrd användning av informa-

tionskällor kan meddelas för högst två månader åt gången.

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den polisenhet som genomför inhämtandet av information och den polisman som ansvarar för genomförandet av detta,
- 3) identifikationsuppgifterna för informationskällan,
- 4) det misstänkta brottet,
- 5) syftet med inhämtandet av information och planen för genomförandet av detta,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den styrda användningen av en informationskälla.

När omständigheterna förändras ska beslutet vid behov ses över. Beslut om att styrd användning ska avslutas ska fattas skriftligen.

41 §

Kontrollerade leveranser och förutsättningar för sådana

Förundersökningsmyndigheten får avstå från att ingripa i transporten eller någon annan leverans av föremål, ämnen eller egendom eller dröja med att ingripa, om det behövs för identifiering av personer som medverkar i ett brott som håller på att begås eller för utredning av ett brott som är allvarligare eller en brottslig verksamhet som är mera omfattande än det brott som håller på att begås (*kontrollerad leverans*).

Förundersökningsmyndigheten får använda kontrollerade leveranser, om det finns skäl att misstänka ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Det förutsätts dessutom att leveranserna kan övervakas och att det går att ingripa i dem vid behov. Åtgärden får inte heller orsaka betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetskada.

I fråga om internationell kontrollerad leverans som hör samman med ett internationellt avtal eller någon annan förpliktelse som är bindande för Finland gäller dessutom vad som i lag särskilt föreskrivs.

42 §

Beslut om kontrollerade leveranser

Beslut om kontrollerade leveranser som utförs av polisen fattas av chefen för central-kriminalpolisen, chefen för skyddspolisen, chefen för en polisinsättning eller av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information. Det föreskrivs särskilt om andra myndigheters beslutsfattande om kontrollerade leveranser.

Beslut om kontrollerade leveranser kan meddelas för högst en månad åt gången.

I beslut om kontrollerade leveranser ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) den misstänkte,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte grundar sig på,
- 4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen,
- 5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden,
- 6) tillståndets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för leveranserna.

Bestämmelser om underrättelse av ett beslut enligt denna paragraf till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbete mellan polisen, tulln och gränsbevakningsväsendet (687/2009) utfärdas genom förordning av statsrådet.

Handläggning av tillståndsärenden i domstol

43 §

Förfarandet i domstol

Vid handläggning och avgörande av tillståndsärenden som gäller hemliga tvångsmedel ska bestämmelserna om handläggning av häktningsärenden i 3 kap. 1, 3, 8 och 10 § iakttas i tillämpliga delar. Ärenden som gäller täckoperationer behandlas vid Helsingfors tingsrätt.

Ett yrkande som gäller hemliga tvångsmedel ska utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol i närvaro av den tjänsteman som

framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman som är insatt i ärendet. Ärendet ska avgöras skyndsamt. Behandlingen kan också ske med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra.

Om domstolen har beviljat tillstånd till televlyssning eller teleövervakning, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tjänsteman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller samma misstänkta person och samma misstanke om brott. Ärendet kan behandlas utan att tjänstemannen är närvarande också om användningen av tvångsmedlet redan har avslutats.

Ärendet får avgöras utan att den brottsmisstänkte eller innehavaren av teleadressen, teleterminalutrustningen eller det utrymme som ska avlyssnas eller observeras hörs. När ett ärende som avses i 7 § behandlas ska innehavaren av teleadressen eller teleterminalutrustningen dock ges tillfälle att bli hörd, om inte skäl som har samband med utredningen talar emot det. Vid handläggning av ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk observation av en frihetsberövad, ska en företrädare för den inrättning där den misstänkte hålls i förvar ges tillfälle att bli hörd, om det inte med beaktande av att denne hörts tidigare ska anses vara onödigt.

Ett beslut i ett tillståndsärende får inte överklagas genom besvär. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt. Den som framställt yrkandet får dock inte anföras klagan mot ett beslut som gäller en täckoperation.

I ett ärende som gäller en täckoperation ska till domstolen ges endast den information som är nödvändig för handläggningen av ärendet. Vid handläggningen ska det fästas särskild vikt vid att sekretessen iakttas och att informationen i handlingar och informationssystem skyddas genom behövliga förfaranden och datasäkerhetsarrangemang.

44 §

Offentligt ombud

För handläggningen av ett yrkande som gäller bostadsavlyssning ska domstolen förordna ett offentligt ombud att bevaka den misstänktes intressen och deras intressen som eventuellt också kan bli föremål för avlyssning.

Ett offentligt ombud ska fullgöra sitt uppdrag med omsorg och enligt god advokatsed.

Ett offentligt ombud eller den som ombetts fullgöra ett sådant uppdrag får inte obehörigen röja en omständighet som han eller hon har fått kännedom om under uppdraget eller när han eller hon ombads fullgöra det.

45 §

Behörighetsvillkor för offentliga ombud

Till offentligt ombud ska förordnas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde som ger sitt samtycke till detta.

I fråga om behörigheten som offentligt ombud i enskilda fall iakttas i tillämpliga delar vad som i 11 kap. 3 § 2 mom. i förundersökningslagen föreskrivs om behörighetsvillkoren för biträden.

Ett offentligt ombud får inte utan domstolens tillstånd sätta någon annan i sitt ställe. Ett förordnande till offentligt ombud kan återkallas av giltiga skäl.

46 §

Arvode och ersättning till offentliga ombud

Till ett offentligt ombud betalas arvode och ersättning av statens medel med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 17 och 18 § i rättshjälpslagen föreskrivs om arvoden och ersättningar till biträden.

Ett beslut genom vilket det bestäms om arvode eller ersättning till ett offentligt ombud får överklagas. Vid överklagande ska

bestämmelserna om överklagande av beslut av domstolen i fråga iaktas.

Gemensamma bestämmelser

47 §

Skydd när hemliga tvångsmedel används

När förundersökningsmyndigheten använder hemliga tvångsmedel får den dröja med att ingripa i ett annat brott än det som ligger till grund för tvångsmedlet, om fördröjningen inte orsakar betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhets-skada. Det förutsätts dessutom att fördröjningen med att ingripa är nödvändig för att dölja att tvångsmedlet används eller för att trygga syftet med åtgärden.

Polisen får använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådan användning av hemliga tvångsmedel som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras.

Registeranteckningar som avses i 2 mom. ska rättas när förutsättningarna enligt det momentet inte längre finns.

48 §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 47 § 2 mom. ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller chefen för skyddspolisen.

En anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information.

Den myndighet som fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.

49 §

Yppandeförbud som gäller användning av hemliga tvångsmedel

En anhållningsberättigad tjänsteman får av viktiga skäl som hänför sig till utredningen av ett brott förbjuda en utomstående att röja sådana omständigheter om användningen av ett hemligt tvångsmedel som denne fått kännedom om. Det förutsätts dessutom att den utomstående med anledning av sitt uppdrag eller sin ställning har bistått eller blivit ombedd att bistå vid användningen av tvångsmedlet.

Ett yppandeförbud meddelas för högst ett år åt gången. Förbudet ska bevisligen och i skriftlig form delges den som förbudet gäller. I förbudet ska det specificeras vilka omständigheter förbudet omfattar, nämnas hur länge förbudet gäller och anges hotet om straff för överträdelse av förbudet.

Till straff för överträdelse av yppandeförbudet döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

50 §

Informationsskyldighet och föreläggande att säkra data

När hemliga tvångsmedel används ska bestämmelserna i 8 kap. 23—26 § om skyldighet för innehavare av informationssystem att lämna uppgifter och om föreläggande att säkra data iaktas.

51 §

Uträkning av tidsfrister

När tidsfristerna enligt detta kapitel räknas ut ska lagen om beräkning av laga tid inte tillämpas.

En i månader uttryckt tid går ut den dag i den bestämda månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då den utsatta tiden börjar löpa. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, löper den bestämda tiden ut på månadens sista dag.

52 §

Förbud mot avlyssning och observation

Teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning och optisk observation får inte riktas mot meddelanden mellan

1) en misstänkt och dennes rättegångsbiträde,

2) en misstänkt och en präst som avses i 17 kap. 23 § 2 mom. i rättegångsbalken, eller

3) en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott och en läkare, en sjukskötare, en psykolog eller en socialarbetare.

Om utredningen inte gäller ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år, får teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning och optisk observation inte heller riktas mot meddelanden mellan

1) en misstänkt och dennes närstående som avses i 17 kap. 20 § i rättegångsbalken,

2) en misstänkt och en läkare, en apotekare eller en barnmorska eller deras biträden som avses i 17 kap. 23 § 1 mom. 3 punkten i rättegångsbalken, eller

3) en misstänkt och en sådan upphovsman till eller utgivare av ett meddelande som gjorts tillgängligt för allmänheten eller utövare av programverksamhet som avses i 17 kap. 24 § 2 och 3 mom. i rättegångsbalken.

Om det under teleavlyssningen, inhämtandet av information i stället för teleavlyssning, den tekniska avlyssningen eller den optiska observationen eller vid något annat tillfälle framkommer att det är fråga om ett meddelande som inte får avlyssnas eller observeras, ska åtgärden avbrytas och de upptagningar som fås genom den och anteckningarna om de uppgifter som fås genom den genast utplånas.

De förbud mot avlyssning och observation som avses i denna paragraf gäller dock inte sådana fall där en person som avses i 1 eller 2 mom. är misstänkt för samma brott som den misstänkte eller ett brott som direkt anknyter till det brottet och det också i fråga om denne har fattats beslut om teleavlyssning, inhäm-

tande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning eller optisk observation.

53 §

Granskning av upptagningar och handlingar

En anhållningsberättigad tjänsteman eller en av denne förordnad tjänsteman ska utan ogrundat dröjsmål granska de upptagningar och handlingar som uppkommit vid användningen av ett hemligt tvångsmedel.

54 §

Undersökning av upptagningar

Upptagningar som uppkommit vid användningen av hemliga tvångsmedel får undersökas endast av domstol, en anhållningsberättigad tjänsteman eller den som utreder det berörda brottet. Enligt förordnande av den anhållningsberättigade tjänstemannen eller enligt anvisning av domstolen får upptagningarna undersökas även av en expert eller någon annan som anlitas för utredningen av brottet.

55 §

Överskottsinformation

Med *överskottsinformation* avses information som fås genom teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller när den gäller något annat brott än det för vars utredning tillståndet har getts eller beslutet fattats.

56 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas i samband med utredning av brott, när informationen gäller ett brott för vars utredning man skulle ha fått använda det tvångsmedel genom vilket informationen har fås. Domstolen ska besluta om användning av överskottsinformation, om överskottsinformation har

fåtts med hjälp av ett tvångsmedel om vars användning domstolen beslutar.

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisens verksamhet och som en utredning som stöder det att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

I 5 kap. 54 § i polislagen föreskrivs om hur överskottsinformation som fåttts med stöd av polislagen får användas för att utreda ett brott.

57 §

Utplåning av information

Överskottsinformationen ska utplånas efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om den gäller ett brott som avses i 56 § 1 mom. eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte ska utplånas ska bevaras i fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.

De basstationsuppgifter som avses i 10 § i det här kapitlet ska utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.

58 §

Avbrytande av teleavlyssning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framkommer att teleavlyssningen riktas mot något annat än i tillståndet avsett meddelande från eller till den som är misstänkt för brott eller att den brottsmisstänkte som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska användningen av tvångsmedlet avbrytas så snart som möjligt och de upptagningar som fåttts genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fåttts genom den genast utplånas. Skyl-

digheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter som avses i 6 § eller att den misstänkte inte använder den anordning som är föremål för observationen.

59 §

Utplåning av information som fåttts i en brådskande situation

Om en anhållningsberättigad tjänsteman i en brådskande situation enligt 9 § 1 mom., 11 § 1 mom., 22 § 1 mom. eller 24 § 1 mom. har beslutat att teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, teknisk spårning av en person eller teknisk observation av utrustning ska inledas men domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska användningen av tvångsmedlet avslutas och det material som fåttts på detta sätt och anteckningarna om de uppgifter som fåttts på detta sätt genast utplånas. Information som fåttts på detta sätt får dock användas på samma villkor som överskottsinformation får användas enligt 56 §.

60 §

Underrättelse om användning av hemligt tvångsmedel

En misstänkt som varit föremål för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen när ärendet har förts till åklagaren för prövning eller förundersökningen annars har avslutats eller avbrutits. Den misstänkte ska dock underrättas om ett tvångsmedel senast ett år efter det att användningen av det har avslutats. Den domstol som beviljat tillståndet ska samtidigt skriftligen informeras om underrättelsen.

En misstänkt som varit föremål för en täck-operation, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor

ska utan ogrundat dröjsmål underrättas om detta skriftligen när ärendet har förts till åklagaren för prövning. Den domstol som avses i 32 § ska samtidigt skriftligen informeras om underrättelsen.

På yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman får domstolen besluta att underrättelsen enligt 1 och 2 mom. till den misstänkte får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående eller framtida inhämtande av information, trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Domstolen får besluta att underrättelsen ska utebli, om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa.

När domstolen överväger att skjuta upp underrättelsen eller att avstå från den i sådana fall som avses i 3 mom. ska domstolen i bedömningen också beakta en parts rätt att på behörigt sätt försvara sig eller annars bevaka sin rätt i en rättegång.

I fråga om handläggning av underrättelseärenden i domstol ska 43 § iakttas i tillämpliga delar. Ärenden som gäller underrättelse om bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor ska behandlas vid Helsingfors tingsrätt med iakttagande i tillämpliga delar av 6 mom. i den paragrafen.

61 §

Protokoll

Användning av andra hemliga tvångsmedel än observation ska protokollföras utan ogrundat dröjsmål efter det att användningen har avslutats.

62 §

Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall

En person vars rättigheter eller skyldigheter saken gäller har inte, oavsett 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), rätt att få vetskap om användning av tvångsmedel enligt detta kapitel förrän en underrättelse enligt 60 § har gjorts. Han eller hon har inte heller den rätt till insyn för registrerade som avses i personuppgiftslagen

(523/1999) eller i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

När en underrättelse enligt 60 § har gjorts har en person som avses i 1 mom. rätt att få information om en handling eller upptagning som gäller användning av hemliga tvångsmedel, om det inte för att trygga statens säkerhet eller skydda liv, hälsa, integritet eller sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder är nödvändigt att inte informera personen i fråga. Vid övervägande av om en handling, en upptagning eller information inte ska lämnas ut ska i bedömningen beaktas den i 1 mom. avsedda personens rätt att på behörigt sätt försvara sig eller annars bevaka sin rätt i en rättegång.

Uppgifter i en ljud- och bildupptagning kan lämnas ut endast genom att upptagningen hålls tillgänglig hos förundersökningsmyndigheten där den kan avlyssnas eller ses, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns anledning att anta att utlämnandet av informationen på något annat sätt kan leda till att integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningen kränks.

63 §

Teleföretags skyldighet att biträda och tillträde till vissa utrymmen

Ett teleföretag ska utan ogrundat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleavlyssning och teleövervakning och tillhandahålla förundersökningsmyndigheten de uppgifter och redskap samt den personal som behövs för utförande av teleavlyssningen. Detsamma gäller de situationer där förundersökningsmyndigheten genomför teleavlyssning eller teleövervakning med hjälp av en teknisk anordning. Teleföretaget ska dessutom ge undersökningsledaren sådana uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Förundersökningsmyndigheten, den som utför åtgärden och den biträdande personalen har rätt att för att göra de kopplingar som behövs för teleavlyssning få tillträde också till andra utrymmen än de som är i teleföretagets besittning, dock inte till utrymmen som används för stadigvarande boende. En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om åtgärden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

64 §

Ersättningar till teleföretag

Ett teleföretag har rätt att få ersättning av statens medel för direkta kostnader som orsakats av att företaget i enlighet med detta kapitel har biträtt myndigheterna och lämnat uppgifter, så som föreskrivs i 98 § i kommunikationsmarknadslagen. Beslut om betalning av ersättning fattas av den enhet vid förundersökningsmyndigheten som gjort undersökningen i fråga.

Beslutet får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). När förvaltningsdomstolen handlägger ett sådant ärende ska den ge Kommunikationsverket tillfälle att bli hört.

65 §

Tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel

Polisstyrelsen och cheferna för de enheter som använder hemliga tvångsmedel ska för polisens vidkommande övervaka användningen av hemliga tvångsmedel.

Inrikesministeriet ska årligen lämna riksdagens justitieombudsman en berättelse om hur hemliga tvångsmedel och skyddandet av dem har använts och övervakats.

I polislagen föreskrivs om de berättelser om hemligt inhämtande av information för att förhindra eller avslöja brott som ska avges till justitieombudsmannen.

66 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om ordnande av och tillsyn över användning av i detta kapitel avsedda hemliga tvångsmedel samt om dokumentering av åtgärderna och om de rapporter som ska lämnas för tillsynen.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Inverkan av lindrigare straffskala

Rätten att använda i denna lag avsedda tvångsmedel påverkas inte av att straffet mäts enligt en lindrigare straffskala med tillämpning av 6 kap. 8 § i strafflagen.

2 §

Meddelanden om militärpersoner

När en militärperson grips, anhålls, häktas eller frigges ska detta utan dröjsmål meddelas chefen för den administrativa enhet där militärpersonen tjänstgör.

3 §

Internationellt samarbete

I fråga om den rättsliga hjälp och handräckning i anslutning till användningen av tvångsmedel som en förundersökningsmyndighet ger en förundersökningsmyndighet i en främmande stat, i fråga om den rättsliga hjälp och handräckning som förundersökningsmyndigheten får av en sådan myndighet och i fråga om rätten för en främmande stats förundersökningstjänsteman att utöva en finländsk förundersökningstjänstemans befogenheter i anslutning till tvångsmedel gäller utöver 6 kap. 8 § och 7 kap. 21 § även vad som särskilt föreskrivs om detta eller avtalas i internationella avtal som är förpliktande för Finland.

4 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) dokumenteringen av användning av tvångsmedel,

2) myndigheternas samarbete i häktningsärenden,

3) underrättelse om åtgärder i anslutning till reseförbud.

5 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014. Genom denna lag upphävs tvångsmedelslagen (450/1987).

Nådendal den 22 juli 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

6 §

Övergångsbestämmelser

För tvångsmedel som är i kraft när denna lag träder i kraft gäller bestämmelserna i denna lag. I fråga om skingringsförbud gäller i tillämpliga delar denna lags bestämmelser om kvarstad.

Om en tidsfrist i anslutning till ett tvångsmedel som är i kraft när denna lag träder i kraft redan löper enligt tillämpning av denna lag när lagen träder i kraft, får åtgärden utföras i enlighet med de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande.

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*